КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

Архітектурний факультет
Образотворчого мистецтва і архітектурної графіки
(назва кафедри)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ЗДОБУВАЧА СТУПЕНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ МАГІСТР

на тему: «Естетико-психологічні особливості формування поліфункціональних просторів сучасних кав'ярень-книгарень»

Качури Дарини Костянтинівни
(прізвище, ім'я та по батькові здобувача(ки) повністю)

Київ 2025 р.

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ
Архітектурний факультет
Образотворчого мистецтва і архітектурної графіки
(назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувачка кафедри
_____Олена САФРОНОВА
„_____” _____2025 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ЗДОБУВАЧА СТУПЕНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ МАГІСТР

Естетико-психологічні особливості формування поліфункціональних просторів сучасних кав’ярень-книгарень
(назва)

Я як здобувач вищої освіти КНУБА розумію і підтримую політику закладу з академічної доброчесності. Я не надавав(-ла) і не одержував(-ла) недозволену допомогу під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Здобувач Качури Дарини Костянтинівни
(прізвище, ім’я та по батькові повністю) 023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація
(спеціальність)
Художньо-декоративне оздоблення інтер’єру
(освітня програма)
Група ОМм-24
Керівник: СЬОМКА С.В.
(прізвище та ініціали)
кандидат архітектури, доцент
(науковий ступінь, вчене звання)
Керівник: ШЕВЧЕНКО Л. І.
(прізвище та ініціали)
доцентка
(науковий ступінь, вчене звання)
Рецензент: МЕЖЕННА Н.Ю.
(прізвище та ініціали)
Ідентичність підтверджую

Київ 2025 р.

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

Факультет: архітектурний
Кафедра: образотворчого мистецтва і архітектурної графіки
Ступінь вищої освіти: другий (магістерський) рівень
Спеціальність: 023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація
Освітня програма: Художньо-декоративне оздоблення інтер'єру

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувачка кафедри
_____Олена САФРОНОВА
„_____" _____2025 року

З А В Д А Н Н Я
ДО ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
ЗДОБУВАЧА СТУПЕНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ МАГІСТР

Качура Дарина Костянтинівна

(прізвище, ім'я та по батькові здобувача)

1. Тема роботи
Естетико-психологічні особливості формування полі функціональних просторів сучасних кав'ярень-книгарень
затверджена наказом ректора КНУБА № 1795/19/25 від 20.10.2025 року
2. Керівники роботи
кандидат архітектури, доцент Сьомка Сергій Володимирович
доцентка Шевченко Лідія Іванівна
(прізвище, ім'я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
3. Строк подання здобувачем роботи до захисту 22.12.2025 р.
4. Зміст пояснювальної записки за розділами:
Р.1. Теоретичні основи та історичний контекст формування просторів кав'ярень-книгарень
Р.2. Методи та прийоми формування естетико-психологічних особливостей простору
Р.3. Пропозиції та рекомендації щодо створення поліфункціонального простору сучасної кав'ярні-книгарні

Закінчення дод.
1 Додатки: Додаток А та Додаток Б

5. Графічний матеріал за розділами

Р. 1. Ілюстрації до аналогів кав'ярень-книгарень та поліфункціональних просторів, таблиця

Р. 2. Дві таблиці до розділу

Р. 3. Креслення та візуалізації дизайну, таблиця

6. Консультанти розділів кваліфікаційної випускної роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Перевірив	
		дата	підпис
Розділ 1.	Канд.арх., доц. Сьомка С.В.	10.10.2025р.	
Розділ 2.	Канд.арх., доц. Сьомка С.В.	21.11.2025р.	
Розділ 3.	Канд.арх., доц. Сьомка С.В.	10.12.2025р.	

7. Календарний план виконання роботи:

Види робіт та їх зміст	Дата виконання
Розділ 1.	05.11.2025 р.
Розділ 2.	19.11.2025 р.
Розділ 3.	10.12.2025 р.
Остаточне оформлення роботи	15.12.2025 р.
Перевірка роботи на плагіат	18.12.2025 р.- 19.12.2025 р.
Попередній захист роботи на випусковій кафедрі	20.12.2025 р.
Направлення роботи на рецензування	20.12.2025

8. Дата видачі завдання 01.09.2025 року

Зав. кафедри _____ Олена САФРОНОВА
(підпис) (ім’я та прізвище)

Керівник _____ Сергій СЬОМКА
(підпис) (ім’я та прізвище)

Керівник _____ Лідія ШЕВЧЕНКО
(підпис) (ім’я та прізвище)

Здобувач _____ Дарина КАЧУРА
(підпис) (ім’я та прізвище)

РЕЗЮМЕ (SUMMARY) *до кваліфікаційної випускної роботи здобувача:*			*Качура Дарина Костянтинівна/ Kachura Daryna Kostyantynivna* *(ПІБ здобувача українською та англійською)*
ЗВО	Київський національний університет будівництва і архітектури		
Тема *(українською та англійською)*	*Естетико-психологічні особливості формування полі функціональних просторів сучасних кав'ярень-книгарень* *Aesthetic and psychological individuality of the formation of multifunctional spaces in real life conditions - book*		
Освітній ступінь	Магістр		
Факультет	Архітектурний факультет		
Випускова кафедра	*Образотворчого мистецтва і архітектурної графіки*		
Спеціальність	*023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація*		
Освітня програма	*Художньо-декоративне оздоблення інтер'єру*		
Керівник	*кандидат архітектури, доцент Сьомка Сергій Володимирович* *доцентка Шевченко Лідія Іванівна*		
Обсяг роботи:	*пояснювальна записка, стор.*	*розділів*	*креслень формату А3*
	100	*3*	*15*
Розділ 1	*У розділі досліджено теоретичні основи та історичний контекст формування просторів кав'ярень-книгарень. Проаналізовано еволюцію кав'ярень і книгарень як осередків соціальної, культурної та інтелектуальної взаємодії в різних історичних і географічних умовах, а також передумови їх поєднання у поліфункціональний простір. Розглянуто естетичні та психологічні аспекти сприйняття інтер'єрного середовища, зокрема вплив просторової організації, освітлення, матеріалів і композиційних рішень на емоційний стан та поведінку відвідувачів. Окрему увагу приділено принципам і типології поліфункціональних просторів, їх психологічному обґрунтуванню та ролі в сучасному міському середовищі.*		
Розділ 2	*У другому розділі розглянуто методи та прийоми формування естетико-психологічних характеристик простору кав'ярнікнигарні. Проаналізовано вплив зонування, освітлення, колірних рішень, матеріалів, текстур та художнього оздоблення на створення атмосфери комфорту, затишку й емоційного благополуччя відвідувачів.*		

Розділ 3	*У розділі виконано розробку авторського поліфункціонального простору кав'ярні-книгарні. Сформовано принципи організації простору, визначено функціональне зонування та логіку взаємодії основних зон. Розроблено дизайн-проєкт інтер'єру з візуалізаціями, у яких відображено планувальні, стилістичні та колористичні рішення. Окремо опрацьовано художньо-композиційний центр інтер'єру — диптих із зображенням муз, як смисловий та емоційний акцент простор.*
Висновки по роботі:	*У роботі досліджено особливості формування поліфункціонального простору кав'ярні-книгарні з урахуванням естетичних, психологічних та функціональних чинників. Проаналізовано історичні передумови розвитку кав'ярень і книгарень, визначено принципи їх поєднання в сучасному комерційному просторі. На основі теоретичного аналізу розроблено авторську концепцію дизайн-проєкту кав'ярнікнигарні з продуманим зонуванням, візуалізаціями інтер'єру та художньо-композиційним акцентом, що забезпечує комфорт відвідувачів і комерційну доцільність простору.*
Ключові слова: *Keywords:*	*поліфункціональний простір, кав'ярня-книгарня, дизайн інтер'єру, естетичне сприйняття, психологія простору, зонування, атмосфера, художньо-композиційний центр, комерційний інтер'єр.* *multifunctional space, café-bookstore, interior design, aesthetic perception, psychology of space, zoning, atmosphere, art and composition center, commercial interior.*

Здобувач: _____ / /
Керівник: _____/ /
Керівник: _____/ /
"___" _____ 20__

ЗМІСТ

ВСТУП 9

РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи та історичний контекст формування просторів кав’ярень-книгарень 12

1.1 Історичні передумови виникнення та еволюція концепції кав’яренькнигарень 12

1.2. Естетичні та психологічні аспекти сприйняття простору в контексті дизайну інтер'єру 24

1.3. Принципи та типологія поліфункціональних просторів 29

1.4. Аналоги книгарень-кав’ярень 42

Висновок 52

РОЗДІЛ 2. Методи та прийоми формування естетико-психологічних особливостей простору 55

2.1. Прийоми зонування простору: освітлення, колір, меблі та елементи декору. 55

2.2. Психологічні аспекти впливу інтер'єру на відвідувачів: створення атмосфери, комфорту та затишку 61

2.3. Роль матеріалів, текстур та тактильних відчуттів у формуванні естетики простору 66

2.4. Художнє оздоблення інтер’єру, музи стародавньої Греції 69

Висновок 71

РОЗДІЛ 3. Пропозиції та рекомендації щодо створення поліфункціонального простору сучасної кав’ярні-книгарні 73

3.1. Принципи організації поліфункціонального простору кав’ярні-книгарні 73

3.2. Розробка власної концепції та візуалізація дизайн-проєкту 75

3.3. Художньо-композиційний центр інтер’єру, диптих музи «Натхнення в часі» 80

Висновок 83

ВИСНОВОК ЗАГАЛЬНИЙ..... 85

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА 87

Додатки..... 91

ВСТУП

Обґрунтування актуальності теми

У сучасному міському середовищі з’являється потреба у просторах, які поєднують в собі функціональності, ергономіку, естетику та психологічний комфорт. У зв’язку з цим останнім часом традиційні громадські заклади починають об’єднувати для досягнення більшого впливу на споживача та фінансової ефективності закладу. Об’єднавши кав’ярню та книгарню ми отримаєм поліфункціональний простір із сприятливою атмосферою для придбання книжок, неформального спілкування та проведення часу за горнятком кави. Подібні заклади нерідко доповнюються додатковими функціональними зонами, що розширює зацікавленість різних груп відвідувачів. Водночас більшість закладів такого типу зосереджена переважно в центральних районах великих міст, тоді як потреба у подібних поліфункціональних просторах існує не лише в мегаполісах, а й у містах меншого масштабу, де вони можуть виконувати важливу роль у зниженні психоемоційної напруги, формуванні місць соціальної взаємодії та покращенні якості повсякденного життя мешканців.

Тривале перебування в таких закладах сприяє формуванню позитивних емоційних вражень, що безпосередньо впливає на поведінку відвідувачів, зокрема на їхню готовність затримуватися в просторі та повертатися до нього повторно. Комфортне освітлення, продумане планування, ергономічні меблі, виважене дизайнерське рішення та ароматичне середовище є чинниками, які істотно впливають на позитивне сприйняття інтер’єру та створення відчуття затишку.

Тож, дослідження принципів формування поліфункціональних просторів, орієнтованих на потреби людини, є актуальним як для покращення якості громадського середовища, так і для забезпечення ефективності комерційних закладів. Раціонально організований інтер’єр кав’ярні-книгарні здатен сприяти розвитку території, формуючи емоційно насичені місця для спілкування, відпочинку, віддаленої роботи та неформальних зустрічей.

Мета дослідження

Метою дослідження є аналіз впливу інтер’єрного середовища кав’ярнікнигарні, зокрема атмосфери, освітлення, матеріалів, планувальних рішень, на психологічне сприйняття відвідувачами поліфункціонального комерційного простору, а також визначення принципів і рекомендацій для створення комфортного, естетично привабливого та комерційно ефективного інтер’єру кав’ярні-книгарні.

Завдання роботи

Проаналізувати аналоги книгарень-кав’ярень в Києві

Дослідити вплив інтер’єрного середовища на сприйняття простору кав’ярнікнигарні відвідувачами.

Сформувати гармонійні рекомендації щодо створення комерційного приміщення на основі естетичного та психологічного сприйняття інтер’єру.

Об'єкт та предмет дослідження

Об’єктом дослідження є простір кав’ярні-книгарні який являється соціальним простором для спілкування та відпочинку.

Предметом дослідження є психологічний вплив на відвідувачів кольору освітлення, матеріалів, планування й атмосферу.

Методи дослідження

У процесі дослідження застосовано такі методи: аналіз наукової та фахової літератури, порівняльний аналіз існуючих кав’ярень-книгарень, аналіз просторової організації та функціонального зонування закладів-аналогів, метод узагальнення та компонування отриманих матеріалів з метою формування практичних рекомендацій.

Наукова новизна

Наукова новизна полягає в загальному дослідженні поліфнкціонального простору кав’ярень-книгарень з точки зору соціального та комерційного простору, тобто інтер’єр в приміщенні розглядається не тільки як естетичий простір та емоційно комфортний, а й як комерційно ефективний.

Практичне значення

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання отриманих результатів та дизайнерських рішень у процесі проєктування кав’ярень-

книгарень. Запропоновані підходи можуть бути застосовані для створення комерційно вигідних просторів, що водночас забезпечують позитивний емоційний вплив і комфорт для відвідувачів.

Апробація

Участь у XVII Всеукраїнська наукова конференція «Сучасна архітектурна освіта XVII. Територіальні громади: архітектура у період відновлення» Київ, 20 листопада 2025 р.

Качура Д.К., Сьомка С.В., Кравчук О. А, «ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПЛАНУВАННЯ ІНТЕР'ЄРУ КАФЕ: СТВОРЕННЯ СЕРЕДОВИЩА ЕМОЦІЙНОЇ ПІДТРИМКИ» (рис.1.).

РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи та історичний контекст формування просторів кав’ярень-книгарень

1.1 Історичні передумови виникнення та еволюція концепції кав’яренькнигарень

Поняття кав’ярня-книгарня з’явилось не так давно, бо потреба в поліфункціональних просторах з’явилась відносно недавно, в сучасному розумінні цих просторів. Ще з самого початку зародження кав’ярень власники намагались як най сильніше зацікавити своїх потенційних відвідувачів, та додавали різні цікаві для оточення доповнення до споживання кави, але завжди була одна незмінна необхідність таких закладів це спілкування.

Кав'ярня, в сучасному значенні являється закладом, який пропонує різні види кавових напоїв: еспресо, лате, американо та капучино є і інші види кавових напоїв які формуються на основі вже перелічених. Також існують деякі різновиди кав’ярень є еспресо-бари вони спеціалізуються на подачі еспресо та напоїв на його основі. Деякі кав'ярні можуть подавати каву з льодом серед інших холодних напоїв, таких як холодний чай, а також інші напої без кофеїну. Кав'ярня також може подавати їжу, таку як легкі закуски, сендвічі, мафіни, тістечка, здобні вироби. Багато пончикових магазинів у Канаді та США подають каву як доповнення до пончиків, тому їх також можна класифікувати як кав'ярні, хоча пончикові магазини, як правило, є більш неформальними, та пропонують дешевші страви, що також дозволяє брати їжу з собою та користуватися послугами «drive-through» самовивозу, що популярно в цих країнах, порівняно з кав'ярнею чи кафе, які пропонують більше вишуканої випічки та напоїв. У Європі деякі кафе навіть подають алкогольні напої [2; 23].

Термін «café» з фр. означає не тільки кав’ярні, також зазвичай стосується закусочних, кафе в британському стилі, також невеликих та недорогих ресторанів, придоріжні кафе чаювальні та інші місця для невимушеного харчування та пиття. Кав'ярня може мати деякі з тих самих характеристик, що й бар чи ресторан, але кав’ярня відрізняється від кафетерію (ресторан типу їдальні без обслуговування за столиками). Кав'ярні варіюються від малих підприємств, керованих власниками, до

великих транснаціональних корпорацій. Деякі мережі кав'ярень працюють за франчайзинговою бізнес-моделлю (це вид співпраці коли успішний підприємець надає право тому хто хоче відкрити свій заклад вже працюючу бізнес модель для управлінням новим закладом, натомість новий заклад має такуж назву та сплачує відсоток від прибутку підприємцю надаючому модель, але новим закладом керує вже новачок у справі), маючи численні філіали в різних країнах світу [23; 32].

Тож зараз так само як і колись кав'ярні значною мірою слугують центрами соціальної взаємодії, кав'ярні надають відвідувачам місце для зібрання, розмов, читання, письма, цікавого проведення часу. Також, кав'ярня може служити неформальним соціальним клубом для своїх постійних членів. Ще в еру бітників 1950-х років та фолк-музики 1960-х років, кав'ярні влаштовували виступи співаків та авторів пісень, зазвичай увечері. Цифрова епоха стала свідком розквіту інтернет-кафе за подібними принципами [23; 31; 32].

Кав'ярні в різних століттях та етнічних територіях

Османська імперія. Перші кав'ярні з'явилися в Дамаску. Ці османські кав'ярні також з'явилися в Мецці, та Аравійському півострові в 15 столітті, потім поширилися до Стамбула в 16 столітті та в Багдаді. Кав'ярні стали поширеними місцями зустрічей, де люди збиралися, щоб випити кави, поспілкуватися, пограти в настільні ігри: шахи та нарди, послухати історії та музику, обговорити новини та політику. Вони стали відомі як «школи мудрості» через певний різновид відвідувачів, який вони залучали, та їх вільні та відверті розмови [2; 24; 32; 33].

Кав'ярні в Мецці стали предметом занепокоєння, які розглядали їх як місця для політичних зібрань та вживання алкоголю, що призвело до заборон між 1512 і 1524 роками, однак заборони не могли бути збережені, так-як кава стала частиною щоденних ритуалів та культури арабів та сусідніх народів. Османський літописець Ібрагім Печеві зазначав у своїх творах (1642–1649) про відкриття першої кав'ярень (ківа хан) у Стамбулі. Він писав що вмісті з'явилось два чоловіки і кожен з них відкрив великий магазин та почав туди посвтачати каву [2; 23; 31; 32].

Перси. Французький мандрівник і письменник XVII століття Жан Шарден жваво описав сцену перської кав'ярні (кахве хане перською):

Люди беруть участь у розмовах, бо саме там передаються новини, і саме там ті, хто цікавиться політикою, критикують уряд вільно та без страху, оскільки уряд не зважає на те, що говорять люди. Граються в невинні ігри... схожі на шашки, класики та шахи. Крім того, молли, дервіші та поети по черзі розповідають історії у віршах або прозі. Розповіді молли та дервішів є моральними уроками, як і наші проповіді, але не вважається скандальним не звертати на них уваги. Ніхто не змушений відмовлятися від своєї гри чи розмови через це. Молла встає посередині або на одному кінці кахве-хане і починає проповідувати голосним голосом, або дервіш раптово входить і дорікає присутнім за марнославство світу та його матеріальних благ. Часто трапляється, що двоє чи троє людей розмовляють одночасно, один з одного боку, інший з протилежного, а іноді один буде проповідником, а інший — оповідачем [2; 24; 32; 33].

Європа. У 17 столітті кава вперше з'явилася в Європі за межами Османської імперії, і були засновані кав'ярні, які невдовзі ставали дедалі популярнішими. Вважається, що перша кав'ярня з'явилася в 1632 році в Ліворно, Італія, заснована єврейським купцем, або пізніше в 1640 році у Венеції. У 19 та 20 століттях у Європі кав'ярні дуже часто були місцями зустрічей письменників та художників[2; 23; 31;32].

Австрія. Традиційна історія про походження віденських кав'ярень починається з таємничих мішків зелених зерен, залишених після поразки турків у битві під Віднем у 1683 році. Усі мішки кави були подаровані переможному польському королю Яну III Собеському, який, у свою чергу, передав їх одному зі своїх офіцерів, Єжи Францішеку Кульчицькому. Він згідно з легендою, з часом заснував першу кав'ярню у Відні зі скарбів, а також був першим, хто подавав каву з молоком. На вулиці, названій на його честь, є статуя Кульчицького. За іншою історією це був купець Йоганнес Діодат, який відкрив першу кав’ярню за два роки по тому. Культура вживання кави ж набула поширена в країні у другій половині XVIII століття [2; 24; 32; 33].

З часом у Відні часів Габсбургів розвинулася особлива культура кав'ярень. З одного боку, в кав'ярні зустрічалися письменники, художники, музиканти, інтелектуали, бонвівани та їхні фінансисти, а з іншого боку, завжди подавали нові сорти кави. У кав'ярні люди грали в карти або шахи, працювали, читали, думали, складали, обговорювали, сперечалися, спостерігали та просто спілкувалися. У кав'ярні також отримували багато інформації, оскільки місцеві та іноземні газети були у вільному доступі для всіх гостей. Ця форма культури кав'ярень поширилася по всій Габсбурзькій імперії у 19 столітті [2; 24; 32; 33].

Наукові теорії, політичні плани, а також художні проекти розроблялися та обговорювалися у віденських кав'ярнях по всій Центральній Європі. Віденські кав'ярні на Адріатичному морі в Трієсті, це головний порт для переробки кави в Італії та Центральній Європі. Звідти віденська кава Kapuziner перетворилася на сьогоднішній всесвітньо відомий капучино. Ця особлива мультикультурна атмосфера кав'ярень Габсбургів була значною мірою зруйнована пізнішим націонал-соціалізмом і комунізмом і сьогодні її можна знайти лише в кількох місцях, які давно перебувають у витоках історії, таких як Відень та Трієст [2; 24; 32; 33].

Англія

Першу кав'ярню в Англії було відкрито на Хай-стріт в Оксфорді в 1650–1651 «Якобом-євреєм». Другу конкуруючу кав'ярню було відкрито через дорогу в 1654 році «Серком Джобсоном-євреєм» (кав'ярня на Квінз-лейн). У Лондоні найдавнішу кав'ярню було засновано Паскуа Розе в 1652 році. Ентоні Вуд зазначав про кав'ярні Оксфорда у своїй книзі «Життя та часи» (1674): «Занепад навчання, це кав'ярні до яких більшість вчених йдуть на самотній відпочинок і проводять більшу частину дня, слухаючи та обговорюючи новини». Власником був Паскуа Розе, слуга торговця товарами з Османської імперії на ім'я Даніель Едвардс, який імпортував каву та допомагав Розе заснувати там заклад [2; 24; 32; 33].

З 1670 по 1685 рік кількість лондонських кав'ярень почала зростати, і вони також почали набувати політичного значення завдяки своїй популярності як місця для дебатів. Англійські кав'ярні були важливими місцями зустрічей, особливо в

Лондоні. До 1675 року в Англії налічувалося понад 3000 кав'ярень. Кав'ярні були чудовими соціальними вирівнювачами, відкритими для всіх чоловіків і байдужими до соціального статусу, і в результаті асоціювалися з рівністю та республіканством. Вхід давав доступ до книг або друкованих новин. Кав'ярні підвищили популярність культури друкованих новин і сприяли зростанню різних фінансових ринків, включаючи страхування, акції та аукціони. Лондонський Ллойдс бере свій початок від кав'ярні, якою керував Едвард Ллойд, де страховики суден зустрічалися для ведення бізнесу. Багата інтелектуальна атмосфера ранніх лондонських кав'ярень була доступна кожному, хто міг сплатити іноді один пенні вступний внесок, якщо ж хотіли швидшого отримання напою та місця то мали сплатити в скарбничку закладу, так і з’явились чайові [2; 24; 32; 33].

Хоча Карл II пізніше намагався придушити лондонські кав'ярні як «місця, де зустрічалися незадоволені та поширювали скандальні повідомлення про поведінку Його Величності та його міністрів», громадськість все ще стікалася до них. Протягом кількох десятиліть після Реставрації дотепники збиралися навколо Джона Драйдена в кав'ярні Вілла на Рассел-стріт у Ковент-Гардені. Оскільки вважалося, що кав'ярні є місцями, де легко поширюються антиурядові плітки, королева Марія II та магістрати Лондонського Сіті намагалися переслідувати людей, які часто відвідували кав'ярні, оскільки вони могли «поширювати неправдиві та підбурювальні повідомлення». Таємна рада Вільгельма III також придушувала прихильників якобітів у 1680-х та 1690-х роках у кав'ярнях, оскільки це були місця, які, на їхню думку, приховували змовників проти режимів [2; 24; 32; 33].

До 1739 року в Лондоні налічувалося 551 кав'ярня; кожна з них приваблювала певну клієнтуру, розділену за родом діяльності чи поглядами, таку як торі та віги, дотепники та біржові спекулянти, торговці та юристи, продавці книг та письменники, модні люди чи «містяни» старого центру міста. За словами одного французького відвідувача, абата Прево, кав'ярні, «де ви маєте право читати всі газети за та проти уряду», були «осередками англійської свободи» [2; 24; 32; 33].

У кав'ярні Джонатана в 1698 році відбулося лістинг акцій та цін на товари, що перетворилося на Лондонську фондову біржу. Кав'ярня Ллойда надавала місце для купців та перевізників для обговорення страхових угод, що призвело до створення страхового ринку Ллойда в Лондоні, класифікаційного товариства Lloyd's Register та інших пов'язаних з цим підприємств. Аукціони в торгових залах, приєднаних до кав'ярень, започаткували великі аукціонні будинки Sotheby's та Christie's [2; 24; 32; 33].

У вікторіанській Англії рух за тверезість створив кав'ярні (також відомі як кавові таверни) для робітничого класу як місце відпочинку без алкоголю, альтернативу пабам [2; 24; 32; 33].

Фінляндія

Перша кав'ярня Фінляндії, Kaffehus, була заснована в Турку в 1778 році. Найстаріша кав'ярня в Гельсінкі, що досі діє, під назвою Café Ekberg, була заснована в 1852 році[2; 24].

Франція

Паскуа Розе, вірменин на ім'я Арутюн Вартян, також заснував першу кав'ярню в Парижі в 1672 році та мав монополію на каву в місті, поки його учень Прокопіо Куто не відкрив кафе «Прокоп» у 1686 році. Ця кав'ярня існує й донині та була популярним місцем зустрічей французьких Просвітників; її часто відвідували Вольтер, Руссо та Дені Дідро, скоріш за все це і було місце зародження першої сучасної енциклопедії [24; 32; 33].

Угорщина

Перші відомі кав'ярні в Пешті датуються 1714 роком, коли було придбано будинок, призначений для використання як кав'ярня (Balázs Kávéfőző). У протоколах міської ради Пешта від 1729 року згадуються скарги кав'ярні «Балаж» та кав'ярні «Франц Решфельнер» на кав'ярню італійського походження Франческо Беллієно за продаж кави за заниженими цінами [2; 24; 33].

Ірландія

У 18 столітті дублінські кав'ярні функціонували як ранні центри читання, а також виникли бібліотеки з видачі та передплати, що забезпечувало ширший доступ до друкованих матеріалів для громадськості. Взаємозв'язок кав'ярні та практично кожного аспекту друкарської справи підтверджувався включенням друку, видавництва, продажу та перегляду газет, брошур та книг у приміщеннях, особливо у випадку кав'ярні Dick's Coffee House, що належала Річарду П'ю; таким чином сприяючи культурі читання та підвищенню грамотності. Ці кав'ярні були соціальним магнітом, де різні верстви суспільства збиралися разом, щоб обговорити теми, що висвітлювалися в газетах та брошурах. Більшість кав'ярень 18 століття згодом були оснащені власними друкарнями або мали книгарні [2; 24; 32; 33].

Сьогодні термін «кафе» використовується для більшості кав’ярень – його можна писати як з гострим акцентом, так і без нього, але завжди вимовляється двома складами. Назва «кафе» також стала використовуватися для позначення типу закусочних, які пропонують гарячі страви (знову ж таки, без алкогольних напоїв), які можуть бути окремо розташованими або працювати в торгових центрах чи універмагах. В ірландській мові наявність або відсутність гострого акценту не означає тип закладу (кав’ярня проти закусочної) і є виключно рішенням власника: наприклад, дві найбільші мережі кав’ярень у стилі закусочної в Ірландії в 1990-х роках називалися «Kylemore Cafe» та «Bewley's Café» – тобто одна писалася без гострого акценту, а інша з ним [2; 24; 32; 33].

Португалія

Зазвичай вважається, що історія кави в Португалії почалася за часів правління короля Іоанна V, коли португальському агенту Франсіско де Мело Пальєта нібито вдалося вкрасти кавові зерна у Голландської Ост-Індської компанії та ввезти їх до Бразилії. З Бразилії каву доставили до Кабо-Верде та Сан-Томе і Прінсіпі, які на той час також були португальськими колоніями. Незважаючи на цю історію, кава вже існувала в Анголі, її завезли туди португальські місіонери. Протягом 18 століття з'явилися перші публічні кафе, натхненні французькими зібраннями 17 століття, які стали місцями для культурних та мистецьких розваг [2; 24; 32; 33].

У Лісабоні з’явилося кілька кафе, таких як: Martinho da Arcada (є найстарішим кафе, яке досі працює, воно було відкрито в 1782 році), Café Tavares, Botequim Parras тощо. Декілька з них стали відомими тим, що приховували поетів і художників, наприклад, Мануель дю Бокаж відвідав кафе «Нікола», яке в 1796 році відкрив італієць Нікола Бретейро; і Фернандо Пессоа з його візитами на A Brasileira, який відкрив у 1905 році Адріано Телес. Найвідомішою з цих кав’ярень було Café Marrare, відкрите наполітанином Антоніо Маррарe в 1820 році, яке часто відвідували Жуліо Кастільо, Раймундо де Бульяо Пато, Алмейда Гаррет, Александр Еркулано та інші члени португальського уряду та інтелігенції. Воно починалося так: «Lisboa era Chiado, o Chiado era o Marrare e o Marrare ditava a lei» (англійською: «Лісабон був Шиаду, Шиаду був Маррарe, а Маррарe диктував закон») [2; 24; 32; 33].

Невдовзі по всій країні відкрилися інші кав'ярні, такі як Café Vianna, відкрите в Бразі в 1858 році Мануелем Жозе да Кошта Віанною, яке також відвідували такі важливі португальські письменники, як Камілу Каштелу Бранку та Еса де Кейруш. Протягом 1930-х років у Порту відбувся сплеск популярності кав'ярень, відкрилося кілька, які існують досі, таких як Café Guarany, відкрите в 1933 році, та A Regaleira, відкрите в 1934 році [2; 24; 32; 33].

Румунія

У 1667 році Кара Хаміє, колишній османський яничар з Константинополя, відкрив першу кав'ярню в Бухаресті (тодішній столиці князівства Валахія), в центрі міста, де сьогодні розташована головна будівля Національного банку Румунії[2; 24; 33].

Жінки та кав’ярні

Виключення жінок з кав'ярень як гостей не було повсюдним, але, схоже, було поширеним явищем у Європі. У Німеччині жінки їх часто відвідували, але в Англії та Франції це було заборонено. Емілі дю Шатле нібито переодягнулася з жіночого одягу, щоб потрапити до кав'ярні в Парижі [24; 32; 33].

На відомій гравюрі паризького кафе приблизно 1700 року, джентльмени вішають свої капелюхи на гачки та сидять за довгими спільними столами, заваленими

паперами та письмовим приладдям. Кавники стоять біля відкритого вогню, а на ньому висить казан з окропом. Єдина присутня жінка головує, відокремлена в кабінці з балдахіном, з якої вона подає каву у високих чашках [2; 24; 32; 33].

Окрім обговорення жінок як гостей кав'ярень, зазначається, що жінки справді працювали офіціантками в кав'ярнях, а також керували кав'ярнями як власниці. Відомими жінками в кав'ярському бізнесі були Молл Кінг в Англії та Маджа-Ліза Боргман у Швеції [2; 24; 32; 33].

Сучасні

У більшості європейських країн, таких як Іспанія, Австрія, Данія, Німеччина, Норвегія, Швеція, Португалія та інші, термін «кафе» означає ресторан, який в основному подає каву, а також випічку, таку як торти, тарти, пироги або булочки. Багато кафе також подають легкі закуски, такі як сендвічі. Європейські кафе часто мають столики на тротуарі, а також у приміщенні. Деякі кафе також подають алкогольні напої (наприклад, вино), особливо у Південній Європі. У Нідерландах та Бельгії кафе є еквівалентом бару, а також продає алкогольні напої. У Нідерландах «коффіхейс» подає каву, тоді як кав'ярня (використовуючи англійський термін) продає «легкі» наркотики (канабіс та гашиш) і, як правило, не має права продавати алкогольні напої. У Франції більшість кафе вдень працюють як обідні ресторани, а ввечері як бари. Зазвичай у них немає випічки, окрім ранку, коли до сніданкової кави можна придбати круасан або пейн о шокола. В Італії кафе схожі на ті, що знаходяться у Франції, і відомі як бари.

Зазвичай вони подають різноманітні види еспресо, тістечка та алкогольні напої. Бари в центрі міста зазвичай мають різні ціни на споживання біля бару та споживання за столиком [2; 24; 32; 33].

Історія книгарень та книг

В усі часи розвитку людської цивілізація була велика потреба в збереженні, накопиченні та примноженні інформації. Самі перші методи її збереження були наскальні малюнки з розповідями про полювання [28; 31; 37; 39].

У прадавньому Вавилоні 5000 років тому з'явилися перші книжки, сторінки були глиняними плитами. На глину гострими паличками наносили літери, що мали вигляд клинців, після роботи сторінки обпалювали. Пізніше на кам’яних плитах почали з’являтися надписи - ієрогліфи найстаріші зображувально-образні знаки єгипетського письма [28; 31; 37; 39].

Приблизно з II ст. до нашої ери люди навчилися робити зручні і досить легкі книги з першого тваринного “паперу” з тонкої козячої чи телячої шкіри були зручні, легкі [28; 31; 37; 39].

Книги на сухих стеблах папірусу з болотяної рослини з берегів річки Нілу, придумали стародавні єгиптяни III тис. до н.е. Відтоді з’явилася сувої з папірусу, що сягала заввишки 5 метрів, за 2 роки існування вони ставали дуже крихкими і розсипались [28; 31; 37; 39].

В один час із папірусом використовували дешевший матеріал для книг ним був віск. яким заповнювали дощечки, вистругані в середині. Такі дощечки скріплювали шнурками, записи слугували довго але їх можна було переписувати.

На таких дощечках писали стилем. Також використовувалися як папір берест [28; 37; 39].

Папір дуже схожй на сучасий був створений в 105 році н.е. в Китаї. В європі ж такий папір з’явився лише в 12 ст., та через свою не таку високу вартість як у пергамента набув найбільн поширеного використання. Так як, книжки створювались в ручну і це було дуже довга за часом і складна за своїм оздобленням робота книги були дуже дорогі [28; 31; 37].

І тільки в другій половині 15 ст. Йоган Гутенберг , придумав металеві букви, та за десять років після того розробив друкарський верстат, за допомогою якого створив найбільш відому книгу Біблію, більше ста екземплярів до наших часів лишилось 47 екземплярів [28; 31; 37; 39].

В Україні ж перша друкована книга була видана лише в другій половині 16 ст., за допомогою друкарського верстата [28; 31; 37].

Справжній прорив у розвитку книжкового ринку відбувся в так звану «золоту добу» Нідерландської Республіки, коли саме на теренах Нідерландів сформувався один із перших справді масових, активних і комерційно успішних книжкових ринків Європи [28; 31; 37; 39].

У 17 столітті друк, продаж та торгівля книгами перетворилися на масштабну індустрію. У Нідерландах друкували набагато більше книг, ніж виготовляли картин; і на душу населення купували й зберігали більше книжок, ніж у будьякому іншому регіоні Європи [28; 31; 37; 39].

Книгарні поступово виходили з осередків еліти — університетів, церкв та монастирів — у міста, передусім поблизу важливих громадських і комерційних установ: бірж, університетів, ринків. Уже в середині 17 століття книгарі — торговці, друкарі, переплетники — могли розташовувати свої крамниці прямо на центральних вулицях міст, поруч із іншими центрами суспільного життя, роблячи книги доступними для ширшого кола населення [28; 31; 39].

Книгарні того часу виконували не просто роль магазинів — вони ставали центрами культурного та інтелектуального життя. Через них поширювалися не лише релігійні чи наукові тексти, але й новини, політичні памфлети, карти, атласи, художні та популярні видання. Наприклад, роботи видавців як Elzevir сприяли поширенню класичних текстів у компактному форматі — так званих «карманних» книжок, які могли дозволити собі не лише елітні, а й середні верстви населення [28; 31; 39].

Згодом, у 18 — початку 19 століття, сформувалися нові типи книгарень: з’явилися антикварні крамниці, магазини комісійної торгівлі, крамницібібліотеки, де продавали не лише нові, а й уживані або рідкісні видання; деякі навіть надавали послуги переплетення або перепродажу книг. Це дозволило розширити аудиторію — книгарні стали доступнішими для тих, хто не міг придбати нове видання одразу або шукав щось специфічне [28; 31; 39].

При цьому змінювалася й сама функція книгарень. Якщо на початковому етапі це був переважно торгівельний пункт, зростання попиту, підвищення грамотності та поява газет і періодики — розширили їх роль до осередків обміну інформацією,

культурного спілкування, обговорення ідей, політичного й інтелектуального життя. У книгарнях продавали не лише книги, також можна було придбати друковані газети, брошури, памфлети, плакати — і завдяки цьому вони стали важливим медіа-середовищем [28; 31; 39].

Коли історія книжкового ринку рухалася далі, книгарні переживали ще кілька трансформацій. Наприкінці XVIII — на початку XIX століття зростає популярність абонементних продажів та книгарень-бібліотек: покупці могли не обов'язково придбати книгу, а взяти її напрокат або користуватися магазинною бібліотекою. Це відкривало книжки для ширших верств суспільства, зменшуючи бар'єр фінансової та соціальної доступності [28; 31; 39].

Також змінювався асортимент — окрім традиційних наукових, релігійних чи класичних текстів, з'являлися популярні видання, бестселери, комерційні друковані продукти — таким чином книгарні адаптовувалися до запитів масового читача. Торгівля книгами перетворювалася на бізнес: книгарі, друкарі, переплетники, постачальники — усе це складові однаєї індустрії. Як показують дослідники, книжкова торгівля стала одним із рушійних елементів економічного, соціального та культурного розвитку Нідерландів і Європи загалом [28; 31; 39].

Книжкові крамниці не зникли з приходом нових технологій. Хоч індустрія еволюціонувала — з'явилися видавництва, поширилася періодична преса, а згодом і цифрові формати — традиційні книгарні адаптувалися, зберігаючи свою соціальну, культурну та символічну роль. Вони залишаються просторами, де люди не лише купують книги, а приходять за атмосферою, спілкуванням, обмірковуванням ідей — так само, як у «золоту добу» книгодруку [28; 31].

Еволюція книгарень — це не просто зміна формату розповсюдження книг, а історія перетворення соціальної, культурної та економічної функції книги в житті суспільства. Від ремісничих майстерень і вузьких крамниць при університетах або церквах — до масштабного книжкового ринку, мереж книгарень, бібліотек, громадських просторів для обміну ідеями. Така трансформація докорінно змінила

роль книги у суспільстві, зробила її доступнішою, впливовішою і визначальною для формування культурної свідомості цілих поколінь [28; 31; 39].

1.2. Естетичні та психологічні аспекти сприйняття простору в контексті дизайну інтер'єру

До аспектів простору входить дуже багато різних факторів для вивчення психологічного впливу на людину інтер’єру використовують дослідження пропсихологію довкілля. Психологія довкілля досліджує взаємодію та відношення між людьми та навколишнім середовищем. Вплив природного та штучного оточення на людей на те як вони думають, взаємодіють та відчувають себе у просторі це одне із основних напрямків дослідження цієї галузі. Тобто вплив зовнішнього середовища на психіку людей [5; 7; 35].

Терапевтичний вплив природи є одним із найпотужніших способів впливу на людський розум. Дослідники знайшли докази того, що час, проведений у природному середовищі, може поліпшити почуття благополуччя і знизити кров’яний тиск та рівень гормону стресу кортизолу. Людям, і не потрібно йти в тривалі походи, щоб побачити психологічні вигоди від часу на природі. Одне дослідження показало, що проведення всього кількох годин на тиждень у зелених насадженнях було пов’язане з вищою самооцінкою здоров’я і благополуччя [5; 35].

Зазвичай люди більше сприймають якийсь конкретний природний ланшафт ліпше за інші. Вчені припустили, що сучасні екологічні вподобання були сформовані еволюцією людини і відображають природне середовище, в якому процвітали наші давні предки [34].

У міру підвищення глобальної температури і рівня моря зміни в навколишньому середовищі можуть комплексно впливати на благополуччя людей. Вчені почали вивчати можливість негативного впливу на психічне здоров’я з плином часу [36].

Підвищення середньої температури пов’язане зі збільшенням кількості проблем із психічним здоров’ям, про які повідомляють самі. Інші наслідки зміни клімату, такі як частіші та сильніші шторми й урагани, можуть спричинити масштабні сплески лих.

Але важко точно передбачити, як можуть проявитися будь-які конкретні психологічні наслідки зміни клімату [5; 20; 36].

Також окрім цього в Україні на психологічне здоров'я останні роки вже набагато сильніший вплив має війна, яка у сукупності з іншим негативими факторами навколишнього впливу на людину до них входять не тільки природа, яка в сучасному стані навпаки починає розслабляти психіку.

Психологічне ж благополуччя це не тільки те що відбувається в голові у людей, а це і навколишнє середовище, вид з вікна, комфортне освітлення та все те що нас оточує. Відповідно до всього іншого відносяться так само інтер'єри закладів, які люди в продовж дня відвідують [5; 20; 35].

Відповідно на психологію прийняття середовища впливає велика кількість факторів: колір, композиція та гармонія, матеріал та фактура, світло.

Зручність простору для споживачів у закладах громадського харчування, зокрема в кав'ярнях, є одним із ключових критеріїв ефективності інтер'єрних рішень та основою позитивного користувацького досвіду. Це поняття охоплює не лише фізичні параметри середовища, а й естетичні, функціональні, ергономічні та психологічні аспекти, що формують комфорт перебування відвідувачів у закладі. Створення зручного простору — це комплексний процес, який спирається на вимоги нормативних документів, принципи дизайну, особливості сприйняття простору людиною та специфіку діяльності закладів харчування [6; 7; 8; 9; 11].

Окрім психологічного впливу на людину для формування хорошого інтер'єру це саме планування приміщення впливають дуже багато планувальних принципів та законів.

Однією з базових складових зручності є раціональність планувальних рішень, які визначають логіку руху відвідувачів і можливості користування простором без зайвих перешкод. Державні будівельні норми для закладів громадського харчування встановлюють низку параметрів, що прямо впливають на комфорт. Зокрема, ДБН вимагають передбачати достатню кількість входів залежно від місткості залу, а також їх спеціалізацію для споживачів і персоналу, забезпечуючи розділення потоків і

запобігання перетину виробничих та споживчих маршрутів, для зручного переміщення потоків людей необхідна ширина проходів 1200-1350мм. Також визначаються вимоги щодо площі торгового залу, зокрема мінімальні норми на одного відвідувача, що забезпечують необхідний рівень просторової свободи та комфортної посадки. Чітке зонування — окрема вимога ДБН, яка передбачає виділення зон очікування, основної зали, касової частини, санітарних приміщень і комунікаційних проходів таким чином, щоб рух був інтуїтивним і безпечним [6; 8; 9; 10; 22].

У дизайні інтер'єру особливо підкреслюється важливість ергономічних параметрів, які формують фізичний комфорт людини. До них належать розміри меблів для крісел розмір сидіння 500мм мінімально, від сидіння стільця до краю столу повинно бути близько 300мм для зручності сидіння за столом, зручність посадки, висота столів повинен відповідати висоті сидіння крісла до яких додати приблизно 300мм, дистанції між елементами, простір для проходу та доступність усіх функціональних зон, від стін до крісел якщо необхідно переміщати місця необхідно 300мм. Ергономічні параметри мають відповідати антропометричним даним реальних користувачів та враховувати різні сценарії поведінки споживачів у кав'ярні: короткотривалу посадку, тривале перебування, роботу з ноутбуком, проведення зустрічей тощо. Належна організація меблювання сприяє як ефективності використання простору, так і комфорту гостей [6; 8; 9; 10; 22].

Суттєву роль у формуванні зручного простору відіграє візуальна організація інтер'єру, що включає композицію, гармонію форм, колористику та освітлення. У дизайну необхідна візуальна впорядкованість, ритм, баланс та цілісність композиції вони не лише створюють естетичну привабливість, але й визначають зручність орієнтації у просторі, сприяють спокійному та рівномірному сприйняттю середовища споживачем. Кольорові рішення формують емоційний фон: теплі та приглушені відтінки підтримують атмосферу затишку, а контрасти акцентують ключові зони — стійку видачі, напрямок руху, місця посадки. Принципи гармонізації середовища — пропорційність, відповідність масштабу, колірна злагодженість — забезпечують

відчуття структурованості, що підсилює психологічний комфорт [3; 5; 6; 10; 17; 20; 23; 41].

Принципами ж ороганізації інтер'єрно-художнього простору приміщення кав'ярні книгарні типології засобами художньо-декоративного мистецтва:

- Принцип відкритості перетікаючого простору і його оглядовій доступності глядачам
- Принцип доступності та інклюзивності інтер'єрного простору, його зв'язок з зовнішнім оточенням через вікна
- Принцип акцентості та видовищності запропонованого вирішення
- Принцип випазності і типологічної цілісноті приналежності будівель
- Принцип комплексного поєднання різних видів мистецтва в досягненні найвищого ефекту
- Принцип композиційної цілісності творчого задуму інтер'єрного рішення (ритм, метр, симетрія, динаміка, статика, синтез співмаштабність, субпідрядність мистецтв)
- Принципвитонченого поєднання в інтер'єрі трьох основних компонентів стилю: форми, фактури, кольору
- Принцип системного і штучного поєднання природного освітлення у підкресоенні художньої ідеї твору.

Одним із провідних чинників зручності є якісно освітлене середовище. Освітлення виконує утилітарну, емоційну та просторову функції. Саме світло дозволяє формувати зони різної активності, створювати сценарії перебування та підкреслювати функціональні центри інтер'єру. М'яке розсіяне освітлення сприяє релаксації, тоді як спрямоване підвищує концентрацію й підходить для робочих сценаріїв — що актуально для кав'ярень, де відвідувачі часто працюють або навчаються. Правильне розташування світильників також сприяє безпечності пересування й зручності навігації [6; 14; 17; 13; 41].

Важливе місце в організації приміщень займає акустичний комфорт, який безпосередньо впливає на загальне враження від перебування в кав'ярні. Обов'язковим рішенням для інтер'єру зменшення шуму полягає у використанні матеріалів із звукопоглинанням (м'які ворсинчасті матеріали, менше ідеально полірованих поверхні, та використання меблів що створюють додаткові бар'єри для звукуу напрямку стін), уникнення ехо-ефекту, правильне розміщення обладнання та забезпечення достатнього відокремлення технічних приміщень. Зручність простору можлива лише тоді, коли звукове середовище не перевантажує відвідувача і не спричиняє дискомфорту [3; 5; 6; 13; 14; 17; 22; 41].

Не менш значущим аспектом є чітке функціональне зонування, яке дозволяє створити простір, що задовольняє різні потреби споживачів. Правильно організована структура простору забезпечує автономність окремих зон: посадкової, касової, очікування, проходів, інколи — робочої зони для відвідувачів чи дитячого куточка. Таке зонування полегшує орієнтацію та робить перебування інтуїтивно зрозумілим, що є ключовою умовою зручності інтер'єру.

Відповідно до ДБН, проходи між меблями повинні бути достатньої ширини, щоб забезпечити комфортне пересування, а аварійні виходи мають бути доступними та помітними для всіх відвідувачів [6; 8; 9; 10; 22].

Особливу роль у формуванні зручності відіграє психоемоційна складова, що визначає атмосферу та характер простору. Кав'ярня — це не лише місце приймання їжі, а й соціальна та культурна локація, де споживач перебуває у взаємодії з оточенням. Інтер'єр має сприяти емоційному розслабленню, створювати умови для спілкування й водночас забезпечувати можливість приватності. Ця двоїстість потребує продуманих рішень: розташування столів на різних відстанях, використання диванів-кабінок, декоративних перегородок, рослинності та текстильних елементів, які пом'якшують простір і водночас відокремлюють окремі групи гостей [3; 5; 6; 13; 14; 17; 21].

Зручність простору також формується через доступність та інклюзивність, які є обов'язковими згідно з нормативами. ДБН одна з вимог до простору забезпечення

умов для маломобільних груп населення: мінімальних ширин проходів, наявності пандусів, доступних санвузлів та можливості безбар'єрного пересування у всіх загальнодоступних зонах кав'ярні. Інклюзивність є важливою складовою сучасного уявлення про комфорт простору, оскільки створює додаткову більш гнучку взаємодію з ширшою можливою аудиторією відвідувачів.

Зручність простору для споживачів у кав'ярні формується з поєднання нормативних вимог, дизайнерських рішень та психологічних чинників, які разом забезпечують комфортне, інтуїтивно зрозуміле та приємне перебування відвідувачів. Дотримання ДБН гарантує безпечність і функціональність, застосування принципів дизайну — естетичну привабливість і логічність середовища, а врахування людських потреб — комфорт на рівні відчуттів і поведінкових сценаріїв. У комплексі ці елементи створюють простір, який не лише виконує утилітарні функції, але й формує цілісний позитивний досвід споживача, що є головною умовою ефективного функціонування закладу громадського харчування.

1.3. Принципи та типологія поліфункціональних просторів

У сучасному світі де темп життя стає дедалі динамічнішим, а межі між роботою, відпочинком, навчанням і соціальною взаємодією розмиваються, особливої актуальності набуває питання створення поліфункціональних просторів. Потреба в таких просторах виникає у приватному житті людини в її житлі, побуті чи професійній діяльності, але також і у соціальному контексті, включно з публічними середовищами, офісами, навчальними закладами, культурними та комерційними центрами. Поліфункціональність простору, це не лише архітектурна чи дизайнерська характеристика, але й відображення внутрішніх психологічних процесів, пов'язаних із організацією особистого життя, структурою зв'язків між різними частими життя та індивідуальною здатністю людини адаптуватись до змін. Тому поліфункціональні простори дуже тісно пов'язані з психологією та її теоріями, основний вплив на такі простори має концепція психологічного простору особистості, яка допомагає зрозуміти, чому багатофункціональні середовища стають настільки значущими в житті сучасної людини [1; 29].

Психологічний простір особистості є багатовимірним, динамічним, структурованим фрагментом індивідуального буття, що включає як фізичні, так і соціальні та внутрішні компоненти. До нього належать тіло людини, територія, речі, звички, стосунки та сенси які вона закладає в своє життя: усі ці елементи разом утворюють цілісну, саморегульовану систему. Кожен з компонентів має власну функцію, проте вони тісно взаємодіють, формуючи певну просторову логіку життя особистості. Одні компоненти забезпечують фізичні умови існування (наприклад, територіальна організація чи доступ до матеріальних об'єктів), інші — підтримують соціальну комунікацію, емоційну стабільність і внутрішню гармонію. Таким чином, психологічний простір за своєю природою вже є поліфункціональним, оскільки поєднує різні види активності, стани та життєві ролі людини [1; 5; 10; 29].

Ця концепція напряму перегукується з архітектурно-дизайнерськими підходами до формування поліфункціональних фізичних просторів. Сучасні багатофункціональні середовища визначаються як такі, що здатні виконувати кілька ролей у межах однієї площі. Це може бути житлова кімната, яка вдень функціонує як робочий кабінет, увечері як вітальня, а вночі перетворюється на спальню. У комерційних просторах це можуть бути універсальні зали, які легко трансформуються з виставкових павільйонів у лекційні аудиторії чи місця для проведення різноманітних подій. В офісах таку функцію виконують коворкінгпростори, які дозволяють працювати індивідуально, проводити зустрічі або організовувати колективні обговорення. Фундаментом таких просторів є ідея максимальної адаптивності та гнучкості, тобто здатності середовища швидко підлаштовуватися під зміну потреб користувача [1; 5; 10; 29].

Причини появи та поширення поліфункціональних просторів мають як зовнішні, так і внутрішні витоки, а також історичне підгрунтя. З одного боку, на їхнє формування вплинула урбанізація, зростання вартості на квадратні метри, зміни стилю життя, чи комбінування різних робочих місць наприклад онлайн та офлайн чи ведення декількох робіт одночасно на різних видах робіт, прагнення до мобільності, мінімалізму та раціонального використання ресурсів. З іншого боку, попит на них

пояснюється і психологічними чинниками: потребою у структурованому, контрольованому середовищі, у можливості перебудови власної території відповідно до внутрішніх станів чи потреб у забезпеченні приватності, автономії та комфортного поєднання життєвих сфер [1; 5; 10; 29].

Якщо синтезувати психологічний і дизайнерський підходи, можна виділити кілька ключових принципів формування поліфункціональних просторів. Першим із них є принцип суверенності — важливість надання людині можливості контролювати свій простір, змінювати його межі, структуру й функції. У психології суверенність відображає здатність особистості вільно керувати власним середовищем, захищати його від надмірного вторгнення та формувати відповідно до своїх потреб. У фізичному просторі це реалізується через індивідуальні налаштування середовища, використання мобільних конструкцій, можливість переміщення меблів, створення приватних зон [1; 5; 10; 29].

Другим принципом є гнучкість. Вона означає, що простір не є фіксованим, а здатний трансформуватися: розкладні столи, меблі-трансформери, модульні системи, автоматизовані перегородки, адаптивне освітлення забезпечують користувачеві свободу змінювати середовище у відповідності до моментальних потреб. Психологічно гнучкість відповідає здатності особистості адаптувати свої внутрішні межі, розширювати чи звужувати простір активності залежно від життєвих обставин [1; 5; 10; 29].

Не менш важливим є принцип багатовимірності. Поліфункціональні простори, так само як психологічний простір особистості, мають фізичний, соціальний та внутрішній вимір. Фізичний пов’язаний із матеріальними об’єктами, ергономікою та зручністю. Соціальний — із можливістю взаємодії, комунікації, співіснування з іншими людьми. Психологічний — із почуттям безпеки, приватності, емоційного комфорту, з можливістю самовираження та підтримки особистих цінностей. Якісний поліфункціональний простір обов’язково враховує усі три виміри [1; 5; 10; 29].

Ще одним важливим принципом є ефективність. У реальності, де квадратний метр стає цінним ресурсом, простір має працювати максимально результативно.

Використання вертикалі, прихованих систем зберігання, універсальних меблів, компактних елементів, здатних виконувати кілька функцій, — усе це сприяє економії місця й створенню логічно впорядкованого середовища. У психологічному сенсі ефективність проявляється у впорядкованості внутрішнього простору людини, у чіткості меж та розумінні власних потреб [1; 5; 10; 29].

Такі простори також повинні долучати принцип підтримки ідентичності. Простір, навіть якщо він багатофункціональний, має залишатися особистісно значимим для людини, тобто відображати саму людину або основну мету публічного простору створеного для людей конкретних вподобпнь. Він повинен відображати спосіб життя, звички, емоційні уподобання, творчі схильності. Через декор, організацію предметів і структуру зон формується відчуття простору, стабільності, зв'язку з власними цінностями. Персоналізація простору, важлива частина його функціональності, адже вона забезпечує не лише практичну, а й психологічну комфортність. З тих же с амих причин дуже важливо слідувати цим правилам створюючи поліфункціональні простори, так як в них будуть присутня не одна людина з власними потребами для життя, його баченнями та вимогами, а цілі сім'ї з власними всесвітами та унікальними життєвими історіями та бажаннями [1; 5; 10; 29].

Формування поліфункціональних просторів визначається різними факторами. До зовнішніх належать соціокультурні тенденції, економічні умови, екологічні вимоги та технологічні можливості. Сучасний стиль життя багатьох людей вимагає мобільності, поєднання різних ролей та компактності, що сприяє поширенню відкритих планувань, інтегрованих зон і мінімалістичного дизайну. Економічні фактори також відіграють роль: зростання вартості житла змушує раціональніше використовувати площу, а розвиток технологій робить трансформації простору технічно простішими. Екологічні настанови стимулюють використання довговічних матеріалів і рішень, які дозволяють зменшити споживання ресурсів [1; 5; 10].

Внутрішні, психологічні фактори також важливі. Люди різняться за рівнем потреби в усамітненні чи, навпаки, у відкритому просторі, за тим як вони реагують на шум, рух та активність; за тим, наскільки їхні звички передбачають стабільність

або постійні зміни. Психофізіологічні особливості (вік, рівень енергії), індивідуально-психологічні риси (рефлексивність, емоційна чутливість), соціально-психологічні особливості (сімейна структура, соціальна активність) впливають на те, як людина сприймає простір та організовує його [1; 5; 29].

Типологія поліфункціональних просторів індивідуального використання розглядатися також у двох площинах — психологічній і архітектурній. У психологічній типології виокремлюються різні сегменти простору особистості: простір тіла, території, речей, звичок, соціальних зв'язків і цінностей. У фізичному середовищі цим сегментам відповідають різні типи багатофункціональних зон. Простір тіла представлений зонами сну, відпочинку, фізичної активності. Простір території — кімнатами-трансформерами, студіями та відкритими середовищами. Простір речей — системами зберігання, вбудованими меблями, прихованими об'єктами, чи навпаки привертаючими увагу. Простір звичок — куточками для роботи, навчання, творчості або хобі. Простір соціальних зв'язків — сімейними зонами або зонами для велликих компаній. Простір цінностей — елементами декору, творчими куточками або індивідуальними місцями для рефлексії [1; 5; 10; 29].

У практичній архітектурі поліфункціональні простори поділяються на житлові, офісні, громадські та комерційні. У житлі це можуть бути вітальні, що перетворюються на спальні, кухні інтегровані з вітальнею, робочі місця вписані в спальню, відкриті планування студійного типу. В офісах поліфункціональність проявляється у гнучких робочих просторах, переговорних кімнатах, мобільних конфігураціях меблів. Публічні простори: парки, зали, площі здатні змінювати функції залежно від потреб громади. У комерційних середовищах: тимчасові магазини, мультикомплекси та простори, де поєднуються торгівля, виставки, гастрономічні або освітні активності [1; 5; 10; 29].

Ефективне використання поліфункціональних просторів залежить від правильного планування, вибору меблів, освітлення, кольорової гамми та можливості персоналізації. Просторове планування має забезпечувати логічний рух, розмежування зон та зручність трансформації. Меблювання — надавати якнайбільше

можливостей для зміни функцій: модульність, складність, універсальність. Освітлення має підлаштовуватись під різні потреби — роботу, навчання, відпочинок. Колірна палітра часто тяжіє до нейтральних відтінків, які полегшують сприйняття багатофункціонального середовища. Персоналізація надає простору виразності та психологічного затишку [1; 5; 29].

Проте створення поліфункціонального простору має й свої труднощі. Найпоширенішою є несумісність функцій. Поєднання активних і пасивних зон може спричиняти дискомфорт або порушення особистих меж. Проблемою може стати також акустика — надлишковий шум у робочій зоні або недостатня приватність. Ергономічні виклики виникають тоді, коли меблі не можуть повноцінно виконувати всі функції або коли компромісні рішення погіршують якість використання. Баланс між естетикою й практичністю теж часто стає складним завданням. З психологічного погляду небезпекою є депривація простору: якщо людина не має можливості позначати межі або контролювати середовище, це може призвести до емоційної напруги, зниження ефективності та дискомфорту [1; 5; 10; 29].

Поліфункціональні простори це прямий результат сучасного життя, що поєднує в собі дедалі більшу мобільність, економію ресурсів, прагнення до мінімалізму та необхідність інтегрувати численні ролі в одному місці. Проте вони є не лише архітектурним трендом, а й проявом глибинних психологічних потреб: у безпеці, автономії, ідентичності, контролі та сенсовому наповненні життя. Інтеграція психологічного та просторового підходів дає можливість створювати середовища, які не просто поєднують функції, а підтримують гармонійний розвиток людини, сприяють її комфорту, продуктивності та емоційному благополуччю [1; 5; 14; 30].

Так як, основні характеристики поліфункціональних просторів адаптивність та гнучкість, тобто простір може легко трансформуватися для різних цілей (наприклад, лекційний зал перетворюється на виставковий простір. Різні функції приміщення взаємно доповнюють одна одну, створюючи додаткову цінність таких симбіозів, наприклад шукаючи якусь книгу іноді дуже втомлюєшся і хочеться випити чогось смачненького та перекусити, і навпаки завжди набагато приємніше зайшовши в кафе

побачити велику кількість книжок на полицях, стає приємніше насолоджуватись напоєм, а хороший напій пробуджує бажання до прочитання цікавої книжки. Також простір створюється з урахуванням потреб різних груп населення, заохочуючи соціальну взаємодію тобто має такого роду інклюзивність. Також поліфункціональний простір це досить ефективне використання обмежених площ, особливо в умовах щільної міської забудови [1; 5; 14; 30].

Сфери застосування таких просторів бувають різні. В комерційній сфері гібридні заклади, як кав'ярні-книгарні, ресторани-галереї або магазини-майстерні. Це створює унікальний клієнтський досвід. Також є публічні сфери: сучасні бібліотеки, які поєднують функції читальних залів, коворкінгів, медіатек, дитячих ігрових зон та лекційних просторів. В освітній сфері наприклад в університетських корпусах, де навчальні аудиторії можуть легко перетворюватися на простори для творчої роботи, групових занять чи відпочинку. А також житлові комплекси з "змішаним використанням", які поєднують житло, комерційні приміщення, офіси та громадські простори такого в сучасному житті досить багато [1; 5; 10; 29].

Багатофункціональні простори вважаються належною інтеграцією кількох функцій як у часі, так і в просторі. Багатофункціональний простір відрізняється від забудови змішаного використання, яка розділяє кілька видів використання на окремі зони району або сільської місцевості. Їх можна розпізняти багатофункціональні простори різних форм і стилів, будь то багатофункціональні будівлі, багатофункціональні центри, громадські парки чи навіть будинки — будь-яке місце, яке пропонує багато послуг або зручностей, щоб полегшити життя, враховуючи незначні витрати [1; 5; 14; 30].

Прикладом процвітаючого багатофункціонального місця у Вінніпезі є The Forks, який був створений шляхом розробки генерального плану громадського майданчика на березі річки в центрі міста та містив: фермерський ринок, різноманітні заклади харчування, некомерційний дитячий театр, загальні розваги.(рис. 1.1)

Ці громадські місця потім залучають різні спільноти, включаючи активістів, артистів, науковців та підприємців, що створює цілі для нового обміну думками,

інформацією та перспективами, а також розширення можливостей, що діють без обмежень. Кілька прикладів багатофункціональних громадських просторів та багатофункціональних зелених зон в архітектурі, а також того, як вони впливають на міське середовище [29].

1) Бруклінські валуни, знаходиться в Сомервілл(США). Архітектори: Ерроустріт, Кріс Райан. Адаптивне повторне використання багатофункціонального громадського та фітнес-центру, побудований 2013 році [29].

«Бруклінський валуни» розвинулися завдяки створенню громадських просторів зі скелелазінням, тренажерними залами та коворкінгами, які можна використовувати для проведення місцевих концертів, зібрань та заходів у покинутих будівлях з різнокольоровими стінами на старих заводах та маловикористовуваних територіях.

Для подальшого розвитку екосистеми спільної економіки для виробничого потенціалу «Бруклінські валуни» прагнуть створити справді інноваційний центр для молоді, де вона зможе працювати, розслаблятися, насолоджуватися та спільно творити. «Бруклінські валуни», безсумнівно, є надзвичайно багатофункціональним простором зі стільцями, турніками та гачками, які можна використовувати для вправ та аксесуарів для модифікації декорацій (рис.1.2).

В цьому просторі дизайн, функціональність та зручність тісно взаємопов'язані для створення динамічного та привабливого середовища.

Приміщення виконане у стилі промислового лофту так як це була реконструкція будівлі то основні особливості лишили без видозмін, але при цьому всьому додавали цікаві та функціональні елементи. Це видно по збереженню високих стель, відкритих конструкцій даху та перекриттів, а також по використанню натуральних матеріалів. Дерев'яні панелі скеледромів, що імітують природну скелю, створюють теплий контраст із суворим цементним підлоговим покриттям. Оригінальності додають стіни, облицьовані обпаленою деревиною, що надає брутальності та текстурності, але при цьому візуально відокремлює нижній рівень. Простір активно використовуєдля для художнього оздоблення графіті та стінописи із зображеннями героя з мультика Людина-Павук, а також абстрактними, енергійними

малюнками, що підкреслює молодіжну, динамічну та неформальну атмосферу, орієнтовану на активний спосіб життя та креативність. Освітлення приміщення здійснюється і за допомогою денного світла через великі вікна і завдяки штучного освітлення. В організації простору використовують вертикальне зонування.

Це дворівневий комплекс, де функціональні зони чітко розділені: Основна зона, це перший поверх призначений для скелелазіння та боулдерингу(різновид лазіння по поверхням без страховки). Тут розташовані вражаючі, високі стіни для лазіння зі страховкою та зони для боулдерингу (лазіння без страховки на невеликій висоті), підлога цих зон вкрита спеціальними матами для безпеки. Це основний елемент комплексу, орієнтований на ключовий вид спорту. Також на нижньому рівні, під антресолями, розташовані зони відпочинку або спілкування з лавами, роздягальні та адміністративні приміщення. Зверху знаходиться антрисольна зона вона також має в собі декілька функцій, є приміщення окремі для заняття в групах різними видами розминок та фізичними навантаженнями. На не закритій зоні також розташовані бігові доріжки та інше кардіообладнання, звідки відкривається вид на основну зону скелелазіння, що створює відчуття активності та спільноти. Також тут знаходяться місця для роботи за комп’ютером, що закриває більшу частину людських потреб якщо їм потрібно проводити час за роботою але не в офісі, в цьому приміщенні можна і попрацювати і відпочити і виконати фізичні навантаження що допоможе збалансувати життя.

Такий дизайн заохочує соціальну взаємодію. Відкриті балкони та зони відпочинку на нижньому рівні дозволяють відвідувачам спостерігати за іншими, спілкуватися та відпочивати між підходами, підкреслюючи соціальний аспект спорту. Металеві сходи з відкритою конструкцією є одночасно і архітектурним акцентом, і ключовим елементом зручності, забезпечуючи легкий доступ між поверхами без лишнього клопоту. Вертикальне зонування дозволило розмістити кілька функціональних зон скелелазіння, кардіо, силове тренування на відносно невеликій площі.

Отже, цей поліфункціональний простір орієнтований на активну молодь та спільноту ентузіастів скелелазіння та фітнесу, пропонуючи не просто тренування, а чудове дозвілля де спорт, соціалізація та сучасний дизайн об'єднуються. Його головні плюси — це висока естетика, розумне вертикальне зонування та створення відчуття енергії та спільності.

2) Хай-Лайн, місце розташування Нью-Йорк(США). Архітектори - Діллер Скофідіо + Ренфро, та ландшафтні архітектори - Джеймс Корнер, Філд Оперейшнс в цьому проекті грав важливу роль садовий дизайнер Піт Удольф. Адаптивне повторне використання багатофункціонального громадського парку, побудований у 2009 році [30].

Хай-Лайн, громадський парк довжиною 1,5 милі, побудований на покинутій надземній залізничній колії, що пролягає від району Мітпекінг на Мангеттені до залізничної станції Гудзон.

Громадський парк Хай-Лайн приваблює місцевих жителів та відвідувачів, об'єднуючи громадське мистецтво та заходи, місцевих продавців, громадські зони та природне середовище. Особливістю Хай-Лайн є її історія успіху, або те, як архітектори повторно використали її з занедбаної вантажної залізничної лінії, яку розбирали на західній стороні Мангеттена. Хай-Лайн легко підкреслює регенерацію мертвого простору та багатофункціональний дизайн (рис.1.3).

Цей об'єкт є втіленням філософії стійкого дизайну, який поєднав збереження промислової спадщини та створення життєво важливого зеленого простору у щільно забудованому міському середовищі. З точки зору дизайну, ключовою особливістю є його лінійність та органічна інтеграція з навколишньою архітектурою. Дизайнери вдало використали оригінальну інфраструктуру мосту, його металеві конструкції та рейки, дозволивши їм проступати крізь нові елементи, що створює потужний візуальний діалог між минулим і сьогоденням.

Довгі дерев'яні настили та лавки, підкреслюють горизонтальну динаміку простору.

Колористичні та текстурні рішення побудовані на контрасті: груба чорна сталь мосту, м'яке світло-сіре покриття доріжок та тепла, природна текстура дерева (для сидінь та настилів) створюють відчуття затишку на тлі суворих міських будівель. Надзвичайно важливим є ботанічний дизайн: парк відображає ідею "керованої дикості", використовуючи рослини, які колись самостійно виросли на закинутій колії. Густа, часто злакова рослинність та яскраві квіти ехінацеї, додають природності та сезонної динаміки, пом'якшуючи індустріальний пейзаж і забезпечуючи мікробіологічне середовище.

З точки зору функціональності, Хай-Лайн — це вершина багатофункціональності. Він слугує одночасно пішохідною алеєю, що пропонує унікальний вид переміщення повільний рух над міськими дорогами, і місцем для соціальної взаємодії та усамітнення. Простори продумано зоновані: є відкриті доріжки для прогулянок, амфітеатри зі ступінчастими сидіннями з видом на вулицю, де видно автомобільний рух, що створює цікаву можливість спокійно спостерігати міським життям, зони для прийняття сонячних ванн на шезлонгах, вбудованих у дерев'яний настил, та тихі куточки серед густої зелені для відпочинку. Він пропонує ігрове, рекреаційне та соціальне середовище, ефективно використовуючи простір.

Позитивні якості цього простору величезні. Він має значний екологічний вплив, перетворюючи сіру інфраструктуру на "зелений коридор", що сприяє біорізноманіттю та зменшує психологічне навантаження урбаністичного середовища. З економічної точки зору, Хай-Лайн став каталізатором для розвитку прилеглих районів, залучаючи інвестиції та туризм. А з соціокультурної позиції, він став визначною пам'яткою, що символізує успішну трансформацію занедбаного індустріального об'єкта у простір, який повертає якість життя містянам, пропонуючи їм унікальну перспективу на місто та місце для тихого, медитативного споглядання серед міської метушні. Це яскравий приклад того, як дизайн може створювати не просто місця а нове життя, пропонуючи унікальний, інтимний простір піднесений над міською буденністю.

3) Чиказька публічна бібліотека, знаходиться в Чикаго(США). Архітектори - Skidmore, Owings & Merill, побудований у 2019 році [30].

Бібліотека побудована з двох раніше існуючих будівель, які були з'єднані. Зовнішні елементи бібліотеки виготовлені з атмосферостійкої сталі, яка має захисне покриття, схоже на іржу, для гармонії з фасадом та направлення відвідувачів через сталевий каркас входу з часом.

В середині бібліотеки, можна побачити, що відремонтований інтер'єр демонструє оригінальні стелі та мансардні вікна, які були приховані, створюючи світлу, схожу на лофт зону, що нагадує історичні промислові та складські споруди ВестЛупа. Це вимагало знесення ненесучих перегородок, що розділяли 16 500 квадратних футів колишніх телевізійних студій та офісів, щоб створити цілісний інтер'єр.

Філія Вест-Луп приєднується до інших міських філіалів, пропонуючи безкоштовне навчання та допомогу у позашкільному навчанні в першокласному, сучасному середовищі, а також надаючи нову бібліотеку та громадський зал. Зони для читання для всіх вікових груп, гнучкі громадські та конференц-зали на другому поверсі, а також цифровий навчальний простір для підлітків YOUmedia зі студією звукозапису – це лише деякі з програмних зон, доступних завдяки серії архітектурних та графічних втручань, здійснених по всій будівлі.

У дизайні домінує контраст теплих і холодних, природних і штучних матеріалів. Натуральне дерево (стійки, столи, підлогове покриття) додає тепла і затишку, в той час як чорні металеві стелажі та елементи декору забезпечують чіткість і візуальну структуру. Особлива увага приділена колористиці, яка чітко розмежовує зони. Основний простір для читання та роботи підтримується у стриманих, нейтральних тонах (дерево, чорний, сірий), що сприяє концентрації. Натомість, дитяча зона виділена яскравими акцентами: насичені помаранчеві та червоні стіни, графічні візерунки та різнокольорові модульні пуфи. Це приклад зонування за допомогою кольору.

Освітлення вирішено багатошарово та функціонально. Довгі лінійні світлодіодні світильники забезпечують рівномірне, ефективне загальне освітлення робочих зон, ідеальне для читання та роботи з комп'ютером. Водночас, великі підвісні плафони над столами та акцентне світло (направлені прожектори, що підсвічують цегляну кладку та книжкові полиці) додають глибини та створюють затишні акценти. У дитячій зоні великі, розсіяні плафони забезпечують м'яке, безпечне для очей світло. Загалом, освітлення підкреслює багатофункціональність простору: яскравіше холодне світло для роботи та тепле м'яке світло у зонах відпочинку.

Бібліотека є справді багатофункціональною, зони реєстрації та довідки з сучасними моніторами, зони коворкінгу з великими столами для групової роботи та довгими лавами-диванами вздовж полиць, зони індивідуального читання за меншими круглими столами та окремими робочими місцями, що найбільш важливо це наявність яскравої, безпечної та ігрової дитячої зони з низькими меблями та м'якими модулями, що дозволяє дітям навчатися та взаємодіяти у природний спосіб. Це перетворює бібліотеку з тихого сховища книг на активний громадський та освітній центр.

Психологічний вплив цього дизайну спрямований на створення психологічно комфортного та адаптивного середовища. Теплі дерев'яні текстури та натуральна цегла викликають відчуття надійності, затишку та приналежності, зменшуючи «холодність» простору що притаманна більшості старим бібліотекам. Відкритість простору та видимість різних зон, завдяки відсутності високих перегородок та прозорим елементам, сприяють відчуттю безпеки та єдності. Водночас, наявність окремих робочих місць та м'яке освітлення у робочих зонах сприяє концентрації та продуктивності. Чітке, але водночас грайливе зонування кольором у дитячій зоні стимулює творчу активність і створює привітну атмосферу, тоді як для дорослих вона відокремлена, щоб не порушувати тишу. Дизайн загалом відображає ідею, що бібліотека — це живий, динамічний простір, де кожен може знайти своє місце відповідно до своїх потреб, чи то тихе навчання, чи спільна робота або сімейне дозвілля.

1.4. Аналоги книгарень-кав’ярень

В місті Київ існує вже досить велика кількість книгарень-кав’ярень, і основна частина таких закладів знаходиться коло центральних вулиць столиці (рис. 1.5).

Кожна з них має свою унікальну стилістику, та особливу історію (рис.

1.6), (*таблиця 1.* Аналоги).

Tenten

«Tenten» це літературно-кавова мережа бельгійської та франкомовної культури. Культова серія коміксів, за мотивами якої створюють заклади, розповідає про мандрівника-авантюриста Тентена та його песика Мілу. У меню пропонують кавову карту, круасани й торти. Це кафе pet-friendly – тож в цей заклад сміливо можна завітати зі своїми чотирилапими улюбленцями, яких можуть пригостити корисними смаколиками [39].

Інтер'єр книгарні-кав'ярні це еклектичний простір, сфокусований на створенні максимального затишку та "домашньої" атмосфери, що різко контрастує з загальною атмосферою центрального Києва. Дизайн свідомо відходить від глянцевих комерційних стандартів, обираючи стиль, який можна охарактеризувати як "Бібліотечний Затишок з елементами Лофту та Вінтажу", що відповідає основній задумці закладу а саме відтворити естатику мультсеріалу, якому заклад завдячує своєю популярністю.

Основу колористики приміщення складають світлі білі стіни , що слугують нейтральним полотном для ключових акцентів. Стелі прості, покриті світлими панелями, що створює відчуття невисокого, камерного простору. Насичені кольори та візуальну глибину приміщенню надає підлогове покриття: у транзитних зонах та біля стійки з виготовленням та продажем кави знаходиться вінтажна плитка з геометричним орнаментом у теплих тонах (теракотовий, бежевий, коричневий), яку лишили ще з часів побудови будівлі. У зоні відпочинку підлога покрита світлим дерев'яним ламінатом, що додає тепла, а її центр займає великий насичено-червоний східний килим з традиційним візерунком, який миттєво визначає зону відпочинку як затишне серце приміщення.

Функціональне зонування чітко простежується. Зона кав'ярні розташована близько до входу, з темною основою та обладнанням для приготування кави. Поруч із нею розташований коридор-вестибюль, що слугує вхідною групою, де можна помітити навіть миски для домашніх тварин, що відповідає концепції дружності до тварин. На стінах активно використовується концептуальний декор у вигляді великих постерів, що ілюструють обкладинки відомих коміксів чи серій мультсеріалу, які є візуальною темою простору, так4ож ті книжки що знаходяться на полицях являються коміксами по яким були зняті твори.

Освітлення виконано мінімалістично. Загальне світло забезпечують невеликі врізні точкові світильники у стелі, що дають м'яке, розсіяне світло і не перевантажують простір. Акцентне освітлення створюється за допомогою підлогових чи настільних ламп з гнучкими ніжками у зоні читання, а також декоративної гірлянди на вікні у зимку, що посилює відчуття святковості та затишку, особливо ввечері.

Головною дизайнерською родзинкою є зона відпочинку. Вона обладнана плетеними ротанговими кріслами-гойдалками та низькими столиками, що викликає асоціації з дачею або верандою, у відвідувачів що не знають про сенсове грунтування закладу на відомій серії, а знавців занурює в унікальну атмосферу твору. Це місце, де клієнтів заохочують розслабитися і провести тривалий час. Наявність маленького декоративного електричного каміна підсилює відчуття тепла та домашнього комфорту. У основній кімнаті знаходиться саморобна велика, відкрита, світла книжкова шафа на якій зберігаються комікси та різні цікаві елементи декору, вона виконана з фанери. Це є і атмосферне обладнання, і декоративний елемент, що містить не лише книги, але й аксесуари (капелюхи, посуд). В іншій частині приміщення є невелика дитяча зона, виділена маленьким столиком і стільчиком, що вказує на орієнтацію на сім'ї, тобто в той час поки батьки можуть відчути атмосферу крміксів взявши почитати газету як і персонаж мультсеріалу, їхні діти можуть бути зайняті, та також приємно проводити час.

Загалом, простір справляє враження неформального культурного хабу, де комфорт і невигадливість стоять на першому місці. Емоційний вплив на клієнтів орієнтований на розслаблення, ностальгію та відчуття "свого місця".

One Love espresso bar

One Love espresso bar розташувався прямо навпроти Костелу Святого Миколая. Ще один заклад мережі облаштувався в будівлі PinchukArtCentre, де з панорамних вікон можна помилуватися центром міста. У кав'ярнях представлена величезна бібліотека різноманітних книжок – від мистецьких видань до книжок про їжу, вино, каву чи навіть мистецтво чайної церемонії [39], (рис.1.7).

Місце знаходження**:** вул. Велика Васильківська, 100, а також PinchukArtCentre, вул. Велика Васильківська/Басейна, 1-3/2а, 6-й поверх

Інтер'єр книгарні-кав'ярні демонструє чіткий, продуманий стиль, який можна охарактеризувати як Скандинавський Лофт. Дизайнерське рішення націлене на створення функціонального, світлого простору, що водночас залишається затишним і сприяє як роботі, так і відпочинку з книгою чи кавою.

Основу простору формує двоколірна палітра з домінуванням світлого, майже білого, або натурального світлого дерева та насиченого темно-коричневого кольору, з акцентними елементами. Світле дерево використовується для функціональних елементів, таких як столи, полиці, фасади лавок та навіть деякі секції стелі. Цей вибір матеріалу надає приміщенню відчуття легкості та сучасності. Темний колір, що має дерев’яний темний колір або трав’янистий темний відтінок відтінок, використовується для акцентних стін, створюючи глибину та контраст.

Освітлення є ключовим елементом стилю. Воно багатошарове і розділене на функціональні зони. Загальне освітлення забезпечується низкою вбудованих точкових світильників у стелі, які створюють рівномірне, чисте світло. Над зонами столів і стійкою видачі використовуються підвісні лампи Едісона на довгих шнурах. Їхнє тепле, жовтувате світіння додає затишку та інтимності, підкреслюючи класичну кавову естетику. Наявність великих панорамних вікон, забезпечує максимальне використання природного світла, роблячи простір відкритим і повітряним.

Зонування в інтер'єрі є чітким і функціональним. Приміщення має витягнуту прямокутну форму, що дозволило розмістити зону кав'ярні та зону книгарні/читання вздовж однієї осі. Стійка виконана у стилі стриманого лофту з використанням натурального дерева та мінімалістичної чорної дошки меню, а домінування професійної червоної кавомашини підкреслює фокус на якості кави, та являється акцентним елементом. Вітрина з десертами є сучасною, скляною, демонструючи асортимент яскравими кольоровими акцентами (брауні з вишеньками, жовті тарти, та інші смаколики).

Зона відпочинку та читання вирішена за принципом функціональності: тут домінує суцільна лінія низьких лавок із великою кількістю декоративних подушок у спокійних зелених та бежевих тонах, що підвищує комфорт для тривалого сидіння. Місця для сидіння доповнені низькими, світлими столиками на чорних ніжках, які ідеально підходять для роботи з ноутбуком чи читання, спілкування та переглядання книжок.. Вздовж стін встановлені модульні, відкриті книжкові стелажі зі світлого дерева. Ці стелажі не лише демонструють книги, інтегруючи книжкову функцію безпосередньо в кавовий простір.

Емоційний вплив інтер'єру спокійний та натхненний відпочинком та спокоєм. Дизайн не відволікає, а створює оптимальні умови для роботи та інтелектуального дозвілля. Поєднання теплих матеріалів таких як дерево та м'якого акцентного освітлення формує відчуття затишку та гостинності, що робить це місце привабливим як для швидкої кави, так і для годин читання чи фрілансу.

Книгарня Vivat

У цьому приємному місці відвідувачі можуть не тільки придбати книжки, а й перекусити чи випити кави, а ще пограти в настільну гру "Букмем". У книгарні представлені книжки видавництва Vivat, що спеціалізується на дитячій літературі, фентезі та нон-фікшн, та книжки низки інших видавництв [39].

У книгарні проводить літературні дискусії й авторські читання, засідання психологічних та історичних клубів. Там також хочуть створити "кавовий куток".(рис. 1.8) Розташований заклад на вул. Петра Сагайдачного, 8 [39].

Інтер'єр книгарні-кав'ярні Vivat демонструє чіткий і продуманий стиль, який найкраще описується як функціональний скандинавський дизайн. Основна мета дизайну — створити чистий від всяких лишніх елементів та світлий простір що візуально розширює приміщення і максимально концентрує увагу відвідувача на продукції [40].

В основі колористики лежить чистий білий колір, який домінує на стінах, стелажах та елементах декору. Цей білий колір є ідеальним фоном для яскравіших кольорів обкладинок книжок, які самі по собі стають головним декоративним елементом. Стелажі, що займають усі стіни від підлоги до стелі, виконані у світлому дереві та білому пластику, що надає простору відчуття сучасної бібліотеки. Контраст створює м'ятно-зелений акцент на верхньому фризі стіни, а також на фасаді будівлі, що є ключовою частиною корпоративного стилю Vivat і додає нотку свіжості та природи.

Освітлення вирішено в стилі функціонального Лофту. Переважає яскраве, нейтрально-біле світло, а також присутнє тепле освітлення , що забезпечується численними вбудованими точковими світильниками та трековими системами. Таке освітлення ідеально підходить для книгарні, оскільки воно не спотворює кольори обкладинок і забезпечує необхідний рівень яскравості для зручного читання та перегляду дрібного шрифту. У зонах відпочинку або біля кав'ярні використовується тепле акцентне світло, щоб створити більш затишну атмосферу, але загалом простір наповнений світлом.

Широкі, світлі проходи та використання пересувних острівних стендів полегшують навігацію та дозволяють швидко змінювати експозицію. У центрі залу розташована зона для проведення заходів, де можуть стояти мольберти, стенди та тимчасові стільці. Центральна, кругла арка з плакатами та інформаційними матеріалами слугує візуальним центром та місцем для інсталяцій. Стійка кав'ярні, має більш тепле дерев'яне оздоблення для візуального відділення від холодної білизни книгарні. Дитяча зона виділена мінімалістичними, але функціональними елементами

— низькими стелажами та яскравими кріслами, що чітко позначає простір для маленьких відвідувачів.

Емоційний вплив такого дизайну спрямований на відчуття інтелектуальної свіжості, сучасності та відкритості. Це місце, яке запрошує до активної взаємодії з книгою та створює комфортне середовище для соціального та культурного обміну.

Книгарня-кав’ярня Старого Лева

Заклад поєднує книжковий магазин та кав'ярню зі смаколиками. Він поділений на зону кав'ярні та простір читання для дорослих і дітей. Інтер'єр кав'ярні нагадує стильну бібліотеку: книжкові шафи, стелажі й полиці з артбуками та літературними новинками від українських та закордонних авторів, видавництва «Старого Лева». Затишний інтер'єр закладу витримано у теплих пісочних та шоколадних відтінках. На підвіконні облаштована спеціальна фотозона для охочих зробити світлину (рис.1.9). Розміщується за адресою вул. Григорія Сковороди, 6; та вул. Прорізна, 10 [39].

Інтер’єр поєднує класичні основи та сучасні, грайливі функціональності, що створює атмосферу інтелектуального, але водночас неформального затишку. Дизайн побудований на принципі високого контрасту та шарування: тепла, традиційна архітектурна база доповнена яскравими, енергійними акцентами. Основою приміщення є солідне, традиційне оздоблення стін: темні дерев'яні панелі у нижній частині стін та обрамлення дверних прорізів, які надають простору класичної камерності та історичної ваги. Стеля та верхня частина стін, пофарбовані у теплий, світло-бежевий колір, візуально піднімають простір і слугують нейтральним тлом. Головним елементом, що забезпечує функціональність і сучасний вигляд, є модульні книжкові стелажі. Вони виконані з чорного металу, але інтегрують яскраво-оранжеві секції-ніші, які одразу привертають увагу та візуально розбивають монотонність книжкових рядів, акцентуючи увагу на певних виданнях. Це кольорове рішення привносить динаміку та елемент грайливості кольору як в стилі «поп-арту», підкреслюючи, що книгарня є місцем для живого, сучасного контенту, а не лише для архівних видань.

Освітлення виконано багатошарово, що є необхідним для комфортного перебування та читання. Загальне освітлення забезпечується вбудованими точковими світильниками та класичними, підвішеною люстрою у вінтажному стилі, що дає тепле, жовтувате світло. Додатково, кожен ряд стелажів підсвічується LED-стрічками, що забезпечує ідеальне функціональне освітлення для перегляду книг. Атмосфера, яку створює таке освітлення, є теплою, м'якою і сприяє тривалому, розслабленому перебуванню у просторі.

Ергономіка та зонування чітко орієнтовані на різні потреби клієнтів. Тут відсутня єдина зона кафе, натомість простір сегментований на невеликі "острівці". Це досягається завдяки різноманітністю посадкових місць, які є ще одним потужним дизайнерським акцентом. Використовуються м'які та зручні, але різнопланові меблі: столики на двох із класичними круглими стільницями (як у кафе) та, навколо них, стільці з яскравою, багатоколірною "печворк" оббивкою, що посилює відчуття грайливості та індивідуальності. Також присутні неформальні зони: яскраво-зелені та фіолетові крісла-мішки, а також жовте крісло-гойдалка. Ці елементи вказують на те, що заклад заохочує не лише традиційне спілкування за столом, а й розслаблене, вільне дозвілля, що особливо приваблює молодь, фрілансерів та сім'ї. Кавова стійка, оформлена на фоні крейдяної дошки з меню, є центральним комунікаційним вузлом, чітко відокремлюючи зону обслуговування, але залишаючись інтегрованою в загальний простір. Загальний емоційний вплив інтер'єру є спонукючим до читання, гостинним та затишним. Завдяки поєднанню солідності дерева та яскравості кольорових акцентів, це місце позиціонується як простір, де традиція зустрічається з сучасним творчим мисленням.

Моя книжкова полиця

Кав’ярня третьої хвилі та водночас книжковий клуб і місце інтелігентного відпочинку, де на тебе чекає ідеальне капучино й різні смаки фільтр-кави. Історія цього закладу розпочалася з інтернет-магазинчика. Згодом було створено мережу закладів із запашною кавою та книжковими новинками. Особливість кав'ярні в тому, що тут на вибір пропонують книжки тільки українських авторів за доступними цінами

(рис.1.10). Місця розташування: вул. Срібнокільська, 1а, вул. Русанівська набережна, 4, вул. Пушкінська, 7 [39].

Інтер'єр створює атмосферу різноплановості не тільки в поєднанні напрямків торгівлі в закладах, а й у інтер’єрі. Класична зона пропонує емоційне тепло, затишок та інтимність, а сучасна зона – креативну енергію, функціональність та динаміку. Завдяки цьому заклад здатен задовольнити ширше коло цільової аудиторії: від тих, хто шукає тиші та усамітнення з книгою, до тих, хто прийшов попрацювати або швидко зустрітися з друзями. Яскраві кольорові акценти (оранжевий, зелений, печворк) у обох зонах є єдиним візуальним якорем, який об'єднує різні стилі в цілісний образ сучасної, творчої та гостинної книгарнікав'ярні.

Інтер'єр книгарні-кав'ярні "Моя книжкова полиця" виконаний у сучасному, функціональному стилі, що найкраще описується як скандинавський мінімалізм з елементами лофту та виразним акцентом на літературному затишку. Завдяки наявності двох рівнів, простір закладу є динамічним і чітко зонованим. На першому рівні домінує зона кав'ярні, яка є першою точкою контакту з клієнтом: тут розташована світла стійка видачі замовлень з жовтими акцентами та вітриною з десертами, створюючи привітний і теплий настрій. Весь простір об’єднаний відкритим плануванням та високими стелями, пофарбованими у темний колір, що є типовою ознакою лофтового стилю і візуально окреслює технічну зону. Основним архітектурним елементом, що забезпечує вертикальне зонування, є металева антресоль, до якого ведуть сходи з контрастною біло-жовтою обробкою.

Колористика закладу будується на контрасті світлого та темного. Стіни пофарбовані у відтінок білого зоегкою ледь помітною сіровизною, забезпечуючи максимальне відбиття світла та виступаючи нейтральним фоном для найважливіших елементів – книг. Ключовими візуальними акцентами є високі книжкові стелажі, виконані з світлого дерева та фанери, що вносить теплоту та природність, притаманну скандинавському стилю. Ці стелажі, які займають усю висоту стін і часто мають приставні драбини для доступу до верхніх полиць, є головним дизайнерським елементом і відображають місію закладу. Меблі прості та функціональні: на другому

рівні це світлі столи та чорні металеві стільці, що відповідають мінімалістичній естетиці. Натомість, для створення зон відпочинку використовуються м'які меблі: глибокі оксамитові дивани та крісла в насичених кольорах – бордовий, гірчично-жовтий та глибокий синій – які додають кольорового багатства та підвищують рівень комфорту для тривалого перебування.

Освітлення є багатошаровим: загальне світло забезпечується за допомогою вбудованих точкових світильників та чорних рейкових систем, що відповідають індустріальній естетиці. Однак, над зонами для читання та м'якими куточками використовуються більш камерні, декоративні світильники на довгих підвісах, як без так і з темними абажурами, які створюють локальні, тепліші світлові плями. Це допомагає створити затишну та інтимну атмосферу для розмов. Завдяки великим вікнам, приміщення отримує багато природного світла, що підсилює відчуття легкості та простору. Загальна атмосфера закладу затишна, так як воно поєднує функціональність сучасного коворкінгу з теплотою класичної домашньої бібліотеки, запрошуючи клієнтів до тривалого перебування, роботи та спілкування у невимушеній, надихаючій атмосфері.

Сяйво книги

Книгарня-кав'ярня "Сяйво книги", розташована за адресою вулиця Велика Васильківська, 6 у Києві, є винятковим об'єктом, чия цінність визначається не лише її функціональністю, а й глибоким культурно-історичним корінням. Об'єкт, що працює з 1944 року, є справжнім культурним хабом(хаб - зазвичай не прибутковий простір з освітнім та соціально-культурним навантаженням) у серці столиці, що майстерно поєднує атмосферу традиційного читального залу із динамікою сучасного міського кафе [39].

Розташування об'єкта є його найсильнішим активом. Знаходячись у центрі міста, в безпосередній близькості до ключових транспортних вузлів та метро "Площа Українських Героїв", "Палац Спорту" кав’ярня отримує максимальний пішохідний трафік. Це престижна локація, яка приваблює різноманітну аудиторію: від офісних працівників, які поспішають за ранковою кавою, до студентів та інтелігенції, що

шукають літературного натхнення. Ця центральність забезпечує високу доступність та підкреслює культурний авторитет місця.

Інтер'єр книгарні-кав'ярні можна охарактеризувати як модернізований класицизм з акцентом на "інтелектуальний затишок". Дизайн успішно використовує архітектурні переваги будівлі: високі стелі та величні аркові вікна на фасаді, які наповнюють простір природним світлом і візуально розширюють його. Ключовим елементом дизайну, що підкреслює солідність та історію, є гвинтові сходи з темного полірованого дерева та кованими металевими поручнями, які виконують функцію не лише сполучної ланки, але й центральної художньої інсталяції.

Колористика створює глибоку, теплу та ненав'язливу атмосферу. Основу палітри становить темно-коричневий колір деревини: стелажів, підлоги та сходів, що символізує солідність та традицію. Його збалансовано світлими відтінками стін та стелі, які запобігають візуальному перевантаженню. Акцентний смарагдовозелений колір, використаний в оббивці меблів, додає нотку спокою та концентрації, ідеально підходячи для довгих годин читання.

Вирішення завдання поєднання двох різних форматів простору кав'ярні та книгарні досягається завдяки чіткому зонуванню на двох поверхах, та територіальній приналежності.

Перший Поверх функціонує як зона швидкого сервісу та динаміки. Тут розташована кавова стійка, зона швидкого обслуговування книгарні та стелажі з новими й популярними виданнями, а також зона споживання напоїв та смаколиків. Мета цієї зони — швидке обслуговування транзитного потоку.

Другий Поверх є зоною спокою. Сходи слугують "фільтром", відокремлюючи відвідувачів, що поспішають, від тих, хто прийшов провести час. Цей рівень присвячений основному книжковому фонду та комфортним місцям для читання, що сприяє глибинній взаємодії з книгою.

Ергономіка меблів у вигляді поєднання компактних столиків та м'яких крісел дозволяє обслуговувати різні потреби клієнтів: від ділової зустрічі за кавою до усамітненої роботи.

"Сяйво книги" несе сильний емоційний вплив. Відвідувач відчуває причетність до значної культурної історії Києва. Дизайн, насичений деревом і класичними деталями, створює відчуття захищеності та затишку, водночас спонукаючи до інтелектуальної активності та натхнення. Наявність культурних подій та буккросингу перетворює об'єкт з комерційної точки на спільноту та місце зустрічі однодумців.

В асортименті книгарні понад 1500 книжок найрізноманітніших жанрів: художня література, видання із саморозвитку, мемуари, психологія та комікси. Книгарня має також певні акційні заохочення, для власників "Картки киянина" у закладі діє постійна знижка у розмірі 20% на весь асортимент, а в кав'ярній частині знижка 10% на всю продукцію (рис.1.11).

Таким чином, "Сяйво книги" є еталонним прикладом, де історичний контекст, ідеальне розташування універсальний знижковий елемент та продуманий, позачасовий дизайн працюють разом, створюючи не просто бізнес, а місце яку хочеться відвідати.

Висновок

Дослідження теоретичних основ та історичного контексту формування кав'ярень-книгарень демонструє, що сучасний поліфункціональний простір цього типу є результатом тривалого культурного, соціального й економічного розвитку. Еволюція кав'ярень показує, що від самого початку вони виконували роль важливих соціальних центрів, місць комунікації та осередків громадського обговорення. Перші османські кав'ярні були середовищем для обміну думками, прослуховування історій та проведення ігор, закладаючи основу для культурної та інтелектуальної атмосфери, яка згодом перемістилась і до Європи. Європейські кав'ярні 17—19 століть стали інституціями, що впливали на розвиток науки, політики, філософії, видавничої справи та журналістики. У таких середовищах формувалися нові ідеї, зароджувалися літературні течії, створювалися інтелектуальні клуби, а спільноти відвідувачів перетворювали кав'ярні на простір свободи думки та розвитку суспільства.

Історичний розвиток книгарень пройшов шлях від ремісничого виробництва текстів і збереження знань у формі глиняних табличок та папірусних сувоїв в

невеликій кількості екземплярів до формування масового книжкового ринку в добу книгодрукування. Поява друкарського верстата Йогана Гутенберга стала революцією, що змінила доступність знань і уможливила розвиток видавничої та торговельної інфраструктури. У Нідерландах 17 століття книгарні стали важливими комунікаційними центрами, що не лише продавали книги, а й створювали середовище для поширення новин, ідей та політичних дискусій. У подальшому книгарні адаптувалися до потреб суспільства, пропонуючи нові формати — антикварні крамниці, комісійні магазини, бібліотеки, орендні фонди. Вони поступово перестали бути лише місцями купівлі книжок і стали осередками культурного та інтелектуального життя.

Проаналізувавши історичний розвиток кав'ярень і книгарень дозволяє зрозуміти природність їхнього поєднання в єдиний поліфункціональний простір. Обидві інституції тривалий час виконували подібні соціальні функції — сприяли комунікації, культурному обміну, інтелектуальному розвитку та формуванню спільнот. Сучасна кав'ярня-книгарня постає логічним продовженням цих процесів, комбінуючи гастрономічну, культурну та соціальну складові в одному середовищі, яке відповідає потребам динамічного міського життя.

Естетичні та психологічні аспекти інтер'єрного простору є ключовими параметрами, що визначають якість досвіду відвідувача. Простір сприймається людиною не лише візуально, але й емоційно, тактильно та через атмосферу. Психологія довкілля наголошує, що середовище прямо впливає на емоційний стан, рівень стресу, продуктивність та здатність до соціальної взаємодії. Відповідно, освітлення, колір, композиція, матеріали, акустика та просторове планування повинні формувати відчуття комфорту, безпеки та естетичної гармонії. У кав'ярні-книгарні це має особливе значення, оскільки простір одночасно повинен бути затишним, з візуальними акцентами для приваблення і спонукати повинен до комунікації.

Важливе місце в аналізі посідають питання ергономіки та нормативних параметрів. Дотримання вимог ДБН забезпечує безпечність, інклюзивність та функціональність середовища. Розміри меблів, ширина проходів, організація потоків

— це базові показники, що визначають фізичний комфорт і можливість безперешкодного користування простором усіма групами населення.

Раціональне зонування, зручність навігації, чіткість функціональних центрів є не лише технічними, а й психологічно важливими факторами, які впливають на якість взаємодії людини з середовищем.

Окремо важливою є концепція поліфункціональності, яка пояснює нові підходи до створення гнучких, адаптивних і багатовимірних просторів. Сучасне суспільство потребує середовищ, у яких можна одночасно працювати, відпочивати, спілкуватися та навчатися. Психологічний простір особистості, що включає фізичні, соціальні та внутрішні компоненти, є аналогом поліфункціонального простору в дизайні. Тому принципи гнучкості, суверенності, багатовимірності, персоналізації та ефективного використання площі стають основою створення сучасних кав'ярень-книгарень. Такі простори повинні задовольняти різні соціальні та індивідуальні потреби, не вступаючи у внутрішній конфлікт і не створюючи перевантаження або дискомфорту.

Узагальнюючи проведений аналіз, можна стверджувати, що формування сучасних кав'ярень-книгарень ґрунтується на поєднанні глибоких історичних традицій, психологічних закономірностей сприйняття середовища та сучасних принципів дизайну інтер'єру й організації простору. Вони є не просто комерційними закладами, а важливими соціокультурними осередками, де люди можуть взаємодіяти, відпочивати, працювати та розвиватися. Якісний поліфункціональний простір забезпечує гармонійний баланс між естетикою, функціональністю та психологічним комфортом, що робить його актуальним і цінним для сучасного міського середовища.

РОЗДІЛ 2. Методи та прийоми формування естетико-психологічних особливостей простору

2.1. Прийоми зонування простору: освітлення, колір, меблі та елементи декору.

Колір не існує ізольовано — його поява, інтенсивність та психологічний ефект залежать від контексту та взаємодії з іншими кольорами. Контраст є основним механізмом, який визначає сприйняття кольору в реальному середовищі. Людське око не фіксує колір як ізольовану величину: будь-який відтінок набуває значення лише у взаємодії з іншими кольорами, з фоном або зі світловими умовами. Саме тому контраст виступає фундаментальним інструментом формування зорових образів та емоційних станів глядача. Традиційно виділяють кілька типів контрастів, кожен з яких має особливий характер впливу на сприйняття [4; 5; 16].

Світлотоновий контраст ґрунтується на протиставленні світлого й темного. Він формує найпотужніший зоровий ефект, оскільки людське око особливо чутливе до різниці яскравості. Цей контраст визначає глибину, рельєфність, об’ємність і напрям руху погляду в композиції. В емоційному плані високий світлотоновий контраст створює драматизм, напруженість, динаміку, тоді як низький — формує м’якість, спокій та атмосферу рівноваги [4; 10; 16].

Тепло–холодний контраст грунтується на протиставленні теплих та холодних відтінків. Теплі кольори (жовтий, помаранчевий, червоний) візуально наближаються, створюють враження активності й енергії, тоді як холодні (синій, бірюзовий, фіолетовий) — віддаляються та формують відчуття простору й глибини. Тональний контраст впливає не лише на композиційну структуру, але й на емоційне сприйняття: теплі кольори збуджують, стимулюють та підсилюють виразність, холодні — заспокоюють, врівноважують та надають композиції монументальності [4; 14; 16].

Контраст комплементарних кольорів виявляється він пари співставленні відтінків, які розташовані напроти одне одного у колірному колі Ґете. У взаємодії вони посилюють насиченість і яскравість один одного. Такий контраст створює сильний емоційний ефект: поєднання червоного та зеленого, жовтого та фіолетового,

синього та помаранчевого формує стан напруженої гармонії, який може бути як динамічним, так і урочистим. Комплементарність має психологічну основу — око прагне компенсувати сприйняття одного кольору, породжуючи його протилежність [4; 5; 10; 16].

Одночасний контраст виникає тоді, коли сприйняття певного кольору змінюється під впливом сусіднього. На нейтральному фоні один і той самий колір може здаватися теплішим, холоднішим, яскравішим або тьмянішим залежно від того, що його оточує. Це є роботою зорової системи, яка адаптується до домінантних стимулів. Одночасний контраст формує тонкі емоційні нюанси, дозволяючи створювати складні візуальні ефекти — м'якість, глибину або, навпаки, різкість [4; 5; 10; 16].

В контраст насиченості відтінки різного ступеня насичення взаємодіють так, що чистий, інтенсивний колір виглядає яскравішим поруч із розбавленим або приглушеним тоном. Такий контраст часто використовується для виділення акцентів. Він впливає на емоційний стан глядача, оскільки насичені кольори справляють більш активне, енергійне враження, а приглушені — більш стримане й інтелектуальне [4; 10; 16].

Контраст площі визначається в кількісному співвідношенні кольорів у композиції. Невелика пляма насиченого кольору на великій нейтральній площині створює виразний акцент, тоді як надмірна кількість того самого кольору породжує втому або монотонність. Цей тип контрасту формує відчуття рівноваги й масштабу [4; 5; 14; 16; 19].

Всі типи контрастів виступають не лише оптичними ефектами, але й активними інструментами емоційного впливу. Сильні контрасти створюють енергію, напруження, драматизм і динамічність композиції. Помірні контрасти забезпечують гармонійність, рівновагу і комфортність сприйняття. М'які контрасти викликають відчуття камерності, інтимності й спокою [4; 10; 16].

Колірний контраст стає засобом художньої мови: через нього автор композиції може керувати увагою глядача, виділяти ключові елементи простору, створювати ритм і формувати загальну атмосферу простору [4; 10; 16].

У зоровому сприйнятті кольору існує явище післязображення, коли після тривалого споглядання яскравого кольору на нейтральному тлі виникає його комплементарний відтінок. Це не оптична ілюзія в технічному сенсі, а закономірна реакція сенсорної системи, яка компенсує перевантаження одного рецепторного каналу шляхом активізації іншого. Саме тому для приміщень не варто використовувати чисті кольори, і приділяти більшу увагу колірному балансуванню простора [4; 5; 10; 16; 21].

Гармонійність в кольорових поєднаннях визначається відповідністю між очікуваннями зором споглядаючого та фактичним поєднанням кольорів у композиції. Якщо людина отримує достатню кількість «компенсуючих» тонів, виникає відчуття гармонії, якщо ж поєднання порушує природну рівновагу тоді воно сприймається як різке або дисонансне.

Закони кольорових контрастів є універсальними, вони проявляються як у природі, так і в мистецтві, архітектурі та дизайні. Розуміння цих закономірностей дозволяє керувати увагою глядача, модулювати емоційний вплив твору та створювати цілісні, збалансовані композиції [4; 14; 16].

Не менш важливу роль у формуванні атмосфери та психологічного сприйняття простору відіграють акцентні елементи у вигляді художніх об’єктів. Вони виконують функцію емоційних та смислових маркерів інтер’єру, надаючи йому індивідуальності та формуючи асоціативне поле, з яким взаємодіє відвідувач. Художні елементи — живопис, графіка, скульптурні об’єкти, авторські інсталяції або декоративні панно — здатні зосереджувати увагу, створювати точки візуального тяжіння та підтримувати композиційний баланс простору. Їх присутність сприяє емоційному залученню людини, викликаючи відчуття зацікавленості, натхнення або внутрішнього спокою, що особливо важливо для середовища, орієнтованого на рефлексію, душевні розмови та формування відчуття приналежності, психологічного комфорту. Акцентні художні

елементи, також допомагають інтуїтивно структурувати простір, підкреслюючи функціональне призначення окремих зон без використання жорстких архітектурних перегородок. Вони можуть слугувати орієнтирами в інтер'єрі, полегшуючи навігацію та формуючи запам'ятовуваний образ середовища. Характер і масштаб художніх акцентів мають відповідати загальній концепції простору та не перевантажувати візуальне сприйняття, зберігаючи атмосферу гармонії та затишку. Таким чином, художні елементи виступають не лише декоративним наповненням, а повноцінним психологічним інструментом, який підсилює емоційний комфорт, підтримує ідентичність простору та сприяє формуванню стійкого емоційного зв'язку між відвідувачем і середовищем.

Тож, колористика одна з ключових складових формування для інтер'єру закладів харчування та книгарень, оскільки саме колір та його освітлення та один контрастність взаємодії визначає емоційний, психофізіологічний та поведінковий стан відвідувача. Правильно підібрані відтінки формують атмосферу простору, впливають на тривалість перебування гостей, сприйняття ними простору і навіть на інтенсивність апетиту. Колірне рішення інтер'єру завжди має відповідати функції закладу: у бістро чи закладах швидкого харчування застосовують активні теплі кольори — червоні, жовті, помаранчеві — які стимулюють апетит, додають енергії та сприяють швидкій зміні клієнтів. Натомість у ресторанах, орієнтованих на спокійне врівноважене дозвілля, використовують глибші, м'які та гармонійні палітри, які створюють відчуття комфорту, камерності й емоційної рівноваги [4; 10; 16].

У сучасних закладах харчування колір стає не просто фоном, а повноцінним засобом художнього моделювання простору. Тут важливо враховувати не лише сам колір, але й його взаємодію з освітленням, фактурою матеріалів та елементами декору. Значну роль у формуванні колористичного образу почали відігравати твори образотворчого мистецтва, які не лише прикрашають інтер'єр, а й працюють як акценти, що визначають композиційну й емоційну структуру простору. Картини, мозаїки, скульптури, вітражі, декоративні панелі та інші мистецькі об'єкти

узгоджуються з палітрою інтер'єру, підсилюючи її або, навпаки, створюючи виразні контрасти, які формують фокусні точки.

Художні твори дозволяють інтегрувати в інтер'єр сенс, стилістичних та емоційних акцентів. Так, у тематичних або етнічних закладах мистецтво виступає носієм культурної ідентичності — через скульптури, рельєфи, настінні фрески чи декоративні панелі, що відтворюють історичні мотиви. У таких просторах колір часто підсилює атмосферу епохи або стилю: теплі природні тони дерева та зелених відтінків «Сяйво книги», насичені помаранчеві та чорні поєднання у «Книгарня-кав'ярня старого лева», або делікатні поєднання темнопомаранчового та декількох відтінків деревини в «One Love espresso bar» формують емоційну цілісність інтер'єру й занурюють відвідувача в єдиний художній наратив.

В інтер'єрах із концептуальною темою твори мистецтва відіграють роль центральних візуальних домінант. У кав'ярні-книгарніи «Моя книжкова полиця» в класичному сенсі не маж художнього елементу але його роль і функцію виконують різні малюнки дітей, листівки що кріпляться то сітки для заміток мід вікнами на другому поверсі, барвисті обкладинки книг та яскраво-ефектні десерти, які цікаво переміщаються по закладу, стаючи таким собі різновидом перфомансу в естетично-харчовому аспекті приміщення, це і створює динамічність закладу який відображає так звану ідеальну «домашню» атмосферу яку всі читаючі люди хочуть відтворити в своїй власній квартирі, що підсилюється поєднанням природних текстур, теплих охристих тонів і світлих стін що надають приміщенню чистоти емоційної. У кав'ярнях-книгарнях просторах з акцентом на унікальну персональність, як у «Tenten» - постери та обкладинки відповідно до сюжету твору мають яскраві комплементарні та контрасні поєднання в контрастних теплих і темних кольорах, які підкреслюють культуру та міфологію Індії.

Значну роль відіграють і сучасні художні акценти, що створюють індивідуальність закладу зазвичай це декоративні елементи як от в книгарнікав'ярні «Сяйво книг». А кав'ярня-книгарня «Vivat» зробила акцент на самі книги та їхнє декоративне оздоблення як на художню частину оздоблення свого інтер'єру.

Але при цьому всьому, як такого об’єктивно вагомого та цікавого художнього елементу в цих книгарнях не має, окррім книгарні «Tenten» так як він сам по собі заснована на основі коміксу і має безліч постерів які і виконують роль художніх елементів. Художній елемент підсилив би і остаточно затвердив би інтер’єр закладу, як вдалий художньо-декоративний простір, який має «душу». Всі ці заклади мають чудові композиційні рішення та стилі, але елементу який би настільки сподобався б щоб почати вирізняти конкретну якусь книгарню з усіх інших вони не мають.

У сучасних інтер’єрах кав’ярень-книгарень колористика та художні твори повинні були б виступати взаємодоповнювальними засобами формування простору, і при відсутності компонуючого елемента простору такого як художній, простір не вирізняється на фоні інших закладів та продовжує бути загальною більшістю. Колір створює загальну атмосферу, регулює емоційну динаміку та поведінкові реакції, тоді як мистецькі об’єкти працюють як акценти, що структурують інтер’єр, задають його індивідуальність і стають носіями сенсового змісту.

Поєднання цих двох компонентів формує глибоко виразний, конкурентоспроможний та емоційно насичений простір, який запам’ятовується і приваблює відвідувачів. Без цих елементів простори скоро стануть не актуальними і як і більшість звичайних книгарень без додаткових елементів зацікавлення відвідувачів стануть тільки спогадами, та пережитками минулого. Бо в простора що не має впливу на відвідувача не має життєвої сили для конкуренції та життєспроможності в сучасному світі напруг, мінливості та новітніх технологій, в яких люди можутьь відпочивати в зіичайних кав’ярнях, а книги замовляти онлайн, те ж саме відбуватиметься і з заходами які проводять в таких приміщеннях. І для того щоб зайняти місце в житті кожного відвідувача яке належить займати таким закладам їм потрібно віднайти свою «душу» та філософію існування разом з нею.

Важливу роль у формуванні психологічного комфорту та відчуття затишку в інтер’єрі кав’ярні-книгарні відіграють методи зонування простору шляхом меблевого розподілу. Меблі виступають не лише функціональними елементами наповнення, а й інструментом організації простору, що дозволяє формувати різні сценарії

перебування відвідувачів. За допомогою розташування стелажів з книгами, столів, м’яких диванів, крісел іноді барних елементів створюються умовні межі між зонами читання, спілкування, індивідуальної роботи та короткочасного перебування. Таке зонування сприймається м’яко і ненав’язливо, не порушуючи цілісності простору та не створюючи відчуття ізоляції. Низькі книжкові стелажі, відкриті полиці або модульні меблеві конструкції дозволяють зберігати візуальний контакт між зонами, водночас забезпечуючи психологічне відчуття окремості та безпеки. М’які меблі з високими спинками або боковими елементами формують камерні осередки, що сприяють зосередженості й усамітненню, особливо важливому для читання та рефлексії. Розташування столів різного масштабу та форм дозволяє адаптувати простір до потреб як індивідуальних відвідувачів, так і невеликих груп, не порушуючи загальної атмосфери спокою. Таким чином, меблеве зонування забезпечує баланс між відкритістю й приватністю, підтримує психологічну рівновагу та підсилює функціональну гнучкість простору, створюючи комфортне середовище для різних типів користувачів (*таблиця 2.* Вплив к ольорових поєднань).

2.2. Психологічні аспекти впливу інтер'єру на відвідувачів: створення атмосфери, комфорту та затишку

Колір формує емоційні, психологічні та естетичні враження людини. Кожен колір має власний «характер», який діє на спостерігача не лише як оптичний сигнал, але й як емоційний стимул. Кольори здатні викликати певні стани ще до того, як людина усвідомить, що саме вона сприймає; таким чином, колір виступає могутнім інструментом впливу на настрій, поведінку та внутрішню рівновагу.

Саме тому окрім композиції основним впливаючим на психіку людей фактором є колір [4; 5; 10; 13; 16].

Жовтий колір життєрадісний, теплий і стимулюючий, він асоціюється зі світлом, радістю і діяльністю. На противагу цьому синій має схильність до охолодження емоцій, викликає відчуття спокою, відстороненості й внутрішньої зосередженості. Червоний об’єднує силу й енергію, посилюючи почуття напруги, величі та урочистості. Зеленому здатний гармонізовувати, створювати стан

рівноваги, оскільки він поєднує в собі активність жовтого і спокійність синього [4; 5; 10; 13; 16].

Колір може не лише збуджувати почуття, а й формувати етичні та поведінкові реакції. Деякі кольори здатні викликати почуття благородства, урочистості або гідності, тоді як інші — легковажності, неспокою чи навіть пригнічення. Яскраві, чисті тони спонукають до активності, тоді як глухі, затемнені кольори часто асоціюються з бездіяльністю або задумливістю. Переживання кольору нерозривно пов'язані з особистим емоційним досвідом та культурними асоціаціями, які супроводжують певні відтінки у психіці конкретного глядача [4; 5; 10; 13; 16].

Кольори історично набули символічних значень у релігії, мистецтві, обрядовості та повсякденній культурі, і ці асоціації значною мірою формують емоційний ефект кольорових образів. Світлі теплі кольори традиційно символізують життєвість, чистоту й духовне піднесення, тоді як темні та холодні - таїну, глибину, скорботу або спрямованість у внутрішній світ. І хоч це не є універсальна система символів, але підкреслює, що символічний шар завжди присутній у сприйнятті кольору [4; 5; 10; 13; 16].

Естетичне переживання виникає тоді, коли колір взаємодіє з формою, світлом і матеріалом, створюючи гармонійний образ. Естетика кольору проявляється не в окремому відтінку, а в тому, як він працює в композиції: як формує ритм, глибину, спрямованість погляду, а також яким чином підкреслює форму та просторовість. Гармонія кольору а відповідно і позитивне сприйняття простору визначається відповідністю між зоровими очікуваннями людини та емоційним ладом композиції. Саме тому так важливо використовувати контрасти та переходи між композиційними кольорами: вони створюють ту «живу динаміку», яку людське око сприймає як естетично повноцінну. Правильне використання кольору допомагає психологічно надати людям інформацію з перших секунд перебуванні у просторі про емоційну його направленість, яке буде видно вже з кольорових поєднань. Тож колір в своїй основі це більше не фізичне явище, скільки носій емоційних і духовних символів, які людська психіка зчитує в перші ж секунди зорового спостереження приміщення вона

сприймає тільки кольорові плями. Після кольору вона бачить та вирізняє основні форми предметів і тільки тоді цікаві елементи простору на яких вже свідомо починає фокусуватись її розум. Але своє враження людина сформувала ще за перші пару секунд спостереження кольорових плям, і на основі ось цієї інформації її мозок і вирішує який в неї буде в цьому просторі досвід знаходження її самопочуття в ньому та фінальне враження від простору [4; 5; 10; 13; 16].

Інтер'єр громадського простору відіграє одну із основних ролей у формуванні психологічного стану відвідувачів, визначаючи їхні емоційні реакції, поведінкові моделі та загальне враження від перебування у середовищі. Простір сприймається людиною не лише як функціональна оболонка, а як комплексний емоційно-чуттєвий досвід, у якому взаємодіють колір, світло, форма, фактура матеріалів, масштаб, звук і художнє наповнення. Саме ця сукупність чинників формує атмосферу інтер'єру, здатну викликати відчуття комфорту, затишку або, навпаки, напруження та дискомфорту [4; 5; 10; 13; 16; 23].

Затишок це комплексне психологічне поняття, унікального комфорту та душевного спокою, який з'являється у людини при сукупності факторів приємних емоційних чинників. Значною мірою ці аспекти на пряму пов'язані з людськими спогадами про місця в яких було приємно та затишно перебувати, яскраві спогади з дитинства та асоціації з рідним будинком, турботою людей, та стабільністю у фінансах чи відносинах. Але існують універсальні аспекти комфорту людини в приміщенні для цього треба закрити потреби в захищеності, стабільності передбачуваності, а також емоційній рівновазі. Саме ці чинники можуть бути реалізовані через просторове середовище, створюючи умови для комфортного перебування людини незалежно від її індивідуального життєвого досвіду.

Одним із ключових психологічних чинників є колір, який впливає на емоційний стан людини на підсвідомому рівні. Колір не являється нейтральним візуальним явищем, а виступає активним емоційним стимулом. Теплі відтінки створюють відчуття близькості, активності та життєвості, сприяють комунікації й соціальній взаємодії, тоді як холодні кольори заспокоюють, формують атмосферу

зосередженості й просторової глибини. Збалансоване використання кольорових контрастів дозволяє регулювати емоційну динаміку простору: м’які контрасти створюють відчуття гармонії та затишку, а виразні — формують акценти й підтримують візуальний інтерес без перевантаження сприйняття.

У формуванні психологічного комфорту відіграє світло, яке визначає настрій простору та впливає на сприйняття кольору й матеріалів. Природне освітлення сприяє позитивному емоційному стану, створює відчуття відкритості та зв’язку з зовнішнім середовищем. Штучне освітлення, дозволяє моделювати атмосферу залежно від функції простору: м’яке, розсіяне світло формує затишок і розслаблення, тоді як акцентне світло підкреслює архітектурні або художні елементи, спрямовує увагу відвідувача та створює композиційний ритм.

Просторова організація інтер’єру безпосередньо впливає на відчуття безпеки та психологічної рівноваги. Чітке зонування, зрозуміла навігація та логічний розподіл функцій знижують рівень напруження й сприяють комфортному перебуванню. Відкриті простори викликають відчуття свободи й соціальної активності, тоді як камерні зони забезпечують приватність і можливість усамітнення. Саме баланс між відкритістю та замкненістю створює багатофункціональний простір, у якому відвідувач може обрати зручний для себе сценарій перебування.

Матеріали та фактури мають не менший психологічний вплив, ніж колір чи форма. Натуральні матеріали - дерево, камінь, текстиль вони асоціюються з теплом, стабільністю та природністю, формуючи відчуття затишку та довіри. Гладкі, холодні поверхні створюють відчуття сучасності й стриманості, але при надмірному використанні можуть викликати емоційну відчуженість. Тактильні якості матеріалів доповнюють візуальне сприйняття, посилюючи загальне відчуття комфорту.

Художнє наповнення інтер’єру це твори образотворчого мистецтва, декоративні елементи, авторські об’єкти виконують роль емоційних акцентів, які формують індивідуальність простору. Мистецькі об’єкти не лише прикрашають середовище, а й задають йому сенс та емоційний настрій, створюючи асоціативні образи та культурні зв’язки. Вони можуть викликати відчуття натхнення, спокою,

зацікавленості або ностальгії, підсилюючи загальну атмосферу інтер'єру та сприяючи формуванню емоційного зв'язку між відвідувачем і простором [4; 5; 10; 13; 16].

Таким чином, психологічний вплив інтер'єру формується через взаємодію багатьох чинників, які діють комплексно й взаємопов'язано. Гармонійне поєднання кольору, світла, просторової структури, матеріалів та художніх акцентів дозволяє створити середовище, яке не лише відповідає функціональним вимогам, але й забезпечує емоційний комфорт, відчуття затишку та позитивний досвід перебування. Такий підхід робить інтер'єр не просто фізичним простором, а психологічно сприятливим середовищем, що підтримує добробут людини та підсилює її взаємодію з навколишнім середовищем.

Відвідувачі кав'ярень-книгарень значною мірою здатні задовольняти основні психологічні потреби комфорту саме в такому просторі, оскільки читання як вид дозвілля пов'язане з прагненням до спокійного, захищеного пізнання себе та навколишнього світу. Для багатьох людей книга виступає інструментом емоційної стабілізації, тимчасового дистанціювання від повсякденного напруження та відновлення внутрішньої рівноваги, тож навіть при звичайному перебуванні в такому просторі з книгами відвідувачам нагадує приємні спогади перебування з книгою в руках. Поєднання читання з атмосферою кав'ярні створює м'який формат соціальної присутності, у якому людина не відчуває тиску активної взаємодії, але водночас не перебуває в повній ізоляції. Саме ця форма «спокійної присутності серед інших» відповідає поширеним психологічним уподобанням сучасних відвідувачів громадських просторів, які шукають місця для зосередженості, відпочинку та емоційного перезавантаження. Таким чином, кав'ярня-книгарня виступає середовищем, що поєднує індивідуальний досвід читання з відчуттям безпеки, стабільності та передбачуваності, характерними для психологічно комфортного простору.

Особливо привабливим такий формат простору є для відвідувачів, які надають перевагу популярній психологічній літературі, книгам із саморозвитку та виданням, присвяченим побуту й господарству. Для цієї аудиторії важливою є не лише

можливість читання, а й відчуття впорядкованості, спокою та контрольованого середовища, яке підтримує процес внутрішньої роботи над собою. Інтер'єр кав'ярні-книгарні з чіткою структурою, зрозумілою навігацією, м'яким освітленням і тактильно приємними матеріалами підсилює відчуття стабільності та сприяє концентрації, що є особливо цінним під час осмислення текстів, орієнтованих на рефлексію та практичне застосування знань. Наявність зон для усамітнення або спокійного перебування без активної соціальної взаємодії відповідає потребі цих відвідувачів у безпечному просторі для роздумів, планування та відновлення емоційного балансу. Таким чином, середовище кав'ярні-книгарні стає не лише місцем споживання інформації, а й простором психологічної підтримки, що резонує з цінностями самопізнання, впорядкування повсякденного життя та формування відчуття внутрішньої гармонії (*таблиця 3. Світло*).

2.3. Роль матеріалів, текстур та тактильних відчуттів у формуванні естетики простору

Матеріали, текстури та тактильні характеристики поверхонь відіграють таку ж саму важливу роль як і колір та компоциція в інтер'єрі простору, оскільки вони безпосередньо впливають на сприйняття середовища людиною на сенсорному, емоційному та психологічному рівнях, цей рівень сприйняття з'являється після того як відвідувач завітав до закладу. Сучасний підхід до дизайну інтер'єру дедалі більше відходить від виключно візуального трактування простору, зосереджуючись на багатосенсорному досвіді, у якому зір, дотик і тілесне відчуття простору взаємодіють між собою. Саме через матеріальність інтер'єру користувач встановлює первинний емоційний контакт із середовищем, оцінюючи його як комфортне, затишне, нейтральне або, навпаки, відчужене [3; 5; 23; 39].

Текстури та оздоблювальні покриття сприймаються через колір і форму, та особливо через тактильні властивості — шорсткість, гладкість, теплоту, холодність, м'якість або твердість поверхонь. Натуральні матеріали, такі як дерево, камінь, текстиль, зазвичай асоціюються з природністю, стабільністю та теплом, створюючи відчуття затишку й психологічної безпеки. Їхня нерівномірна фактура та природна

унікальність підсилюють емоційне залучення людини до простору, роблячи його більш «живим» і автентичним. Натомість штучні, глянцеві або надмірно поліровані поверхні формують образ сучасності, технологічності та візуальної чистоти, проте можуть знижувати рівень емоційної близькості, якщо не врівноважені теплішими матеріалами [3; 5; 22; 38].

Важливим аспектом формування естетики простору є узгодженість між візуальним і тактильним сприйняттям матеріалів. Коли зовнішній вигляд поверхні відповідає відчуттям від дотику, інтер'єр сприймається як цілісний і гармонійний. У протилежному випадку виникає сенсорний дисонанс, що може викликати підсвідомий дискомфорт. Таким чином, матеріали стають не лише конструктивним або декоративним елементом, а носієм емоційного змісту, який формує довіру чи дистанцію між людиною та простором.

Тактильні відчуття також впливають на поведінку відвідувачів і тривалість їх перебування у просторі, так само як колір та композиція. Інтер'єри, у яких переважають приємні на дотик поверхні, сприяють розслабленню, уповільненню темпу руху та формуванню позитивного досвіду перебування. Особливо важливу роль це відіграє у громадських просторах, орієнтованих на спілкування, відпочинок або тривале перебування, де комфорт і тілесне відчуття середовища стають визначальними чинниками якості простору. Матеріали в такому випадку працюють як інструмент психологічного налаштування, формуючи атмосферу відкритості, спокою чи динамічності.

Естетика простору значною мірою формується через поєднання різних текстур, які створюють візуальний і тактильний ритм. Контраст між гладкими та шорсткими, теплими та холодними, матовими та блискучими поверхнями збагачує просторову композицію, додаючи їй глибини та багатовимірності. Водночас надмірна кількість різнорідних текстур може призводити до перевантаження сприйняття, тому важливо досягати балансу між виразністю та стриманістю. Гармонійне використання матеріалів дозволяє сформувати естетично цілісний простір, у якому кожен елемент підсилює загальний образ [3; 5; 22; 38].

Тож, матеріали, текстури та тактильні відчуття виступають фундаментальними складовими естетики інтер'єру, визначаючи не лише зовнішній вигляд простору, а й характер взаємодії людини з ним. Через матеріальність інтер'єр набуває емоційної глибини, здатності викликати відчуття комфорту, затишку та психологічної рівноваги. Усвідомлене використання матеріалів перетворює простір із чисто функціонального середовища на цілісну естетичну систему, орієнтовану на людину та її чуттєвий досвід.

Окрім психологічного та сенсорного впливу, матеріали та текстури відіграють ключову роль у формуванні цілісного естетичного образу інтер'єру. Саме через матеріальність простір набуває стилістичної визначеності, характеру та художньої ідентичності. Вибір поверхонь, їхня фактура, спосіб обробки та поєднання між собою формують візуальну мову інтер'єру, яка зчитується відвідувачем інтуїтивно й на підсвідомому рівні. Матеріали задають тональність простору — від камерної та затишної до стриманої, мінімалістичної або динамічної, — впливаючи на загальне естетичне враження ще до усвідомленого аналізу середовища.

Тактильний досвід взаємодії з інтер'єром поглиблює естетичне сприйняття простору, переводячи його з площини візуального споглядання у площину тілесного переживання. Контакт із поверхнями меблів, підлоги, текстилю, поручнів або декоративних елементів формує безпосередній фізичний зв'язок людини з простором, що підсилює відчуття залученості та присутності. Коли матеріали є приємними на дотик і відповідають візуальним очікуванням, інтер'єр сприймається як автентичний, підтверджує очікування після візуального огляду і комфортний, що сприяє формуванню довіри до середовища та позитивного емоційного досвіду [3; 5; 22; 38].

У контексті естетики простору важливим є також вплив матеріалів на тривале запам'ятовування інтер'єру. Саме через повторювані тілесні відчуття — дотик до дерев'яної поверхні столу, м'якість текстилю, температуру каменю або фактуру стін — формується стійкий образ місця, який закріплюється в пам'яті відвідувача. Таким чином, матеріальність інтер'єру стає не лише складовою його візуального

оформлення, а повноцінним інструментом формування естетичного досвіду, що розгортається в часі та підтримує емоційний зв'язок людини з простором.

2.4. Художнє оздоблення інтер'єру, музи стародавньої Греції

У процесі формування цілісного естетико-психологічного образу інтер'єру кав'ярні-книгарні художнє оздоблення відіграє роль ключового смислового та емоційного акценту простору. Художня робота в інтер'єрі виходить за межі декоративного наповнення, адже вона здатна формувати ідентичність закладу, створювати асоціативне поле, задавати настрій і підтримувати загальну концепцію простору. Для середовищ, орієнтованих на читацьку аудиторію, інтелектуальне дозвілля, споглядання та рефлексію, особливо важливим є використання образів, які мають глибокий культурний та символічний зміст і водночас легко зчитуються відвідувачем на емоційному рівні [9; 34].

Формування художнього смаку в європейській культурі історично пов'язане з традиціями античного мистецтва, яке стало основою уявлень про гармонію, міру та естетичну врівноваженість. Давньогрецьке мистецтво виробило універсальну художню мову, що поєднувала тілесну красу, духовний ідеал та прагнення до внутрішньої рівноваги. Саме ці принципи згодом були засвоєні й переосмислені у мистецтві наступних епох і зберегли актуальність у сучасній художній практиці, зокрема в дизайні інтер'єру, де важливим є створення цілісного, гармонійного та психологічно комфортного середовища [9; 34].

В античній культурі мистецтво, наука й духовне життя людини розглядалися як взаємопов'язані сфери, що знаходили своє уособлення в образах муз — міфологічних покровительок творчості, пам'яті, слова та натхнення. Музи символізували джерело творчого імпульсу, інтелектуального пошуку та художнього осмислення світу. Їхній образ упродовж століть залишався впізнаваним знаком причетності до мистецтва, культури та духовної діяльності, завдяки чому вони зберіг свою актуальність і в сучасному культурному просторі [9; 34].

Звернення до образів муз у художньому оздобленні інтер'єру кав'ярні-книгарні є свідомим мистецьким прийомом, спрямованим на створення атмосфери натхнення,

зосередженості та внутрішнього діалогу. Образи муз не нав'язують конкретного сюжету, але формують асоціації з творчістю, читанням, пам'яттю, мовою та мистецтвом як процесом. Саме така багатозначність є особливо цінною для простору, у якому кожен відвідувач приходить зі своїм настроєм, досвідом і власним шляхом сприйняття книги чи мистецького образу [9; 34].

У межах художнього оздоблення інтер'єру доцільним є не відтворення всього пантеону муз, а свідомий вибір окремих образів, які найбільш повно відповідають концепції закладу та його функціональному призначенню. Використання зображень двох муз у вигляді авторської художньої роботи дозволяє зберегти композиційну стриманість, уникнути перевантаження простору та водночас створити виразний художній акцент. Такий підхід відповідає принципам сучасного дизайну інтер'єру, де цінується лаконічність, смислова насиченість і здатність одного образу виконувати одразу кілька функцій — естетичну, емоційну та ідентифікаційну.

Художня робота із зображенням муз у просторі кав'ярні-книгарні виступає не лише візуальним центром, а й своєрідним символом філософії закладу, його орієнтації на культуру, знання та внутрішній розвиток людини. Завдяки образам, що апелюють до універсальних понять натхнення й творчості, інтер'єр набуває «душу», стає впізнаваним і запам'ятовується відвідувачам. Таким чином, використання мотивів античних муз у художньому оздобленні простору є обґрунтованим дизайнерським рішенням, яке органічно поєднує естетичну традицію з сучасними вимогами до формування психологічно комфортного та культурно насиченого середовища.

Вибір конкретних образів муз для художнього оздоблення інтер'єру кав'ярнікнигарні ґрунтується не лише на їхній міфологічній символіці, а й на здатності цих образів передавати ідеї, близькі за змістом до функціонального призначення простору. Серед дев'яти муз особливе значення для даного інтер'єру мають Ерато та Каліопа, оскільки їхні образи безпосередньо пов'язані зі словом, творчим мисленням і літературною культурою. У давньогрецькій традиції Ерато вважалася покровителькою ліричної поезії, любовного слова та емоційної виразності,

що робить її символом чуттєвого, інтимного сприйняття мистецтва. Її образ асоціюється з внутрішнім переживанням, натхненням і тихим діалогом із текстом, що особливо відповідає атмосфері кав'ярні-книгарні як простору для особистих роздумів [9; 26; 28; 34].

Каліопа, у свою чергу, традиційно вважається музою епічної поезії, красномовства та усної й письмової оповіді, уособлюючи силу слова як засобу збереження пам'яті, знань і культурного досвіду. Її образ символізує глибину змісту, інтелектуальну зосередженість і значущість літератури як основи духовного розвитку людини. Поєднання образів Ерато та Каліопи в одній композиції простору дозволяє створити цілісне смислове поле, в якому поєднуються емоційний та інтелектуальний виміри мистецтва слова. Таке художнє рішення підсилює концепцію інтер'єру кав'ярні-книгарні як простору, де книга постає не лише предметом споживання, а джерелом натхнення, внутрішнього діалогу та культурного навантаження сенсів [9; 26; 28; 34].

Висновок

У процесі дослідження було комплексно осмислено формування естетикопсихологічного образу інтер'єру кав'ярні-книгарні як багатофункціонального громадського простору, що поєднує культурну, соціальну та рекреаційну складові. Інтер'єр розглядається як функціонально організоване середовище, та система емоційного впливу, здатна формувати поведінкові реакції, внутрішній стан і загальне враження від перебування у просторі.

Встановлено, що колір і принципи його контрастної взаємодії є одним із провідних інструментів формування атмосфери, оскільки саме колористичне рішення першим зчитується людиною на підсвідомому рівні та визначає початкове емоційне налаштування. Свідоме використання світлотонових, теплохолодних, комплементарних і кількісних контрастів дозволяє керувати візуальною ієрархією простору, створювати акценти, підтримувати композиційну рівновагу та забезпечувати психологічний комфорт відвідувачів.

Психологічне сприйняття інтер’єру формується через поєднання кольору, світла, просторової структури та меблевого зонування, що створює різні сценарії перебування — від соціальної взаємодії до зосередженого читання й усамітнення. Баланс між відкритістю та камерністю простору сприяє виникненню відчуття безпеки, стабільності та передбачуваності, що є ключовими чинниками психологічного комфорту в громадських інтер’єрах.

Важливу роль у формуванні естетики та емоційного сприйняття середовища відіграють матеріали, текстури й тактильні властивості поверхонь.

Матеріальність інтер’єру впливає не лише на його візуальний образ, а й на тілесне переживання простору, тривалість перебування та запам’ятовування середовища. Гармонійне поєднання натуральних і сучасних матеріалів сприяє формуванню відчуття затишку, довіри та емоційної рівноваги, перетворюючи простір на багатосенсорний досвід.

Художнє оздоблення постає як смисловий і емоційний центр інтер’єру, що формує його ідентичність і культурну наповненість. Звернення до образів муз стародавньої Греції, зокрема Ерато та Каліопи, обґрунтовується як свідомий мистецький прийом, який поєднує емоційний і інтелектуальний виміри мистецтва слова. Такі образи не лише збагачують простір естетично та наповнюють його символічним змістом, що резонує з функцією кав’ярнікнигарні як місця натхнення, читання та внутрішнього діалогу.

Таким чином, формування цілісного інтер’єру кав’ярні-книгарні можливе лише за умови комплексного підходу, у якому колір, світло, матеріали, просторове зонування та художні акценти взаємодіють між собою як єдина система. Саме така інтеграція естетичних і психологічних чинників дозволяє створити середовище, що відповідає функціональним вимогам й забезпечує емоційний комфорт, культурну цінність і стійкий зв’язок відвідувача з простором.

РОЗДІЛ 3. Пропозиції та рекомендації щодо створення поліфункціонального простору сучасної кав'ярні-книгарні

3.1. Принципи організації поліфункціонального простору кав'ярні-книгарні

Формування поліфункціонального простору сучасної кав'ярні-книгарні потребує комплексного підходу, у межах якого функціональні, психологічні та естетичні складові взаємодіють як єдина система. На основі аналізу сучасних інтер'єрних рішень, теоретичних джерел з колористики, психології простору, принципів зонування та історичних даних про появу перших закладів окремого типу, було сформульовано низку ключових принципів, дотримання яких є необхідним під час проєктування інтер'єрів, орієнтованого на тривале та комфортне перебування відвідувачів в ньому.

Одним із базових принципів є орієнтація на психологічний комфорт відвідувачів, це передбачає створення середовища в якому відвідувач відчуває безпеку, спокій і внутрішню рівновагу, це досягається через збалансоване поєднання відкритих і камерних зон. Простір кав'ярні-книгарні має забезпечувати можливість як соціальної взаємодії, так і усамітнення, що реалізується шляхом м'якого зонування без жорстких конструктивних перегородок. Особливу роль у цьому відіграють так звані «м'які зони» — місця для тривалого перебування, роботи та відпочинку, сформовані за допомогою зручних меблів, текстилю, приглушеного освітлення та акустично комфортного середовища.

Важливим принципом є свідоме використання колористичних рішень як засобу емоційного впливу. Нейтральна кольорова гама інтер'єру виступає основою, що створює відчуття спокою та стабільності, однак її доцільно доповнювати контрастними кольоровими акцентами. Контрастні елементи дозволяють підсилити сприйняття основних кольорів, сформувати візуальні акценти та підтримати композиційну динаміку простору, не порушуючи його цілісності. Такий підхід сприяє уникненню монотонності та забезпечує емоційну виразність інтер'єру.

Ще одним із принципів є орієнтація на психологічний комфорт відвідувачів, який досягається через збалансоване поєднання відкритих і камерних зон. Простір кав'ярні-книгарні має забезпечувати можливість як соціальної взаємодії, так і усамітнення, що реалізується шляхом м'якого зонування без жорстких конструктивних перегородок. Особливу роль у цьому відіграють так звані «м'які зони» — місця для тривалого перебування, відпочинку, сформовані за допомогою зручних меблів, текстилю, приглушеного освітлення та акустично комфортного середовища.

Окрему увагу слід приділяти інтеграції зелених зон як важливого елементу психологічного комфорту та екологічності простору. Використання живих рослин або елементів біофільного дизайну сприяє зниженню рівня стресу, покращує мікроклімат та формує відчуття зв'язку з природним середовищем. Зелені зони можуть виконувати як декоративну, так і зонувальну функцію, м'яко розділяючи простір і підкреслюючи його багатофункціональність.

Принцип тактильного середовища , полягає у свідомому залученні не лише візуальних, а й тактильних та просторових відчуттів. Матеріали, текстури та фактури поверхонь мають бути підібрані з урахуванням їхнього психологічного впливу та відповідності функціональному призначенню зони. Натуральні або візуально «теплі» матеріали сприяють формуванню відчуття затишку, тоді як поєднання різних фактур збагачує сприйняття простору та робить його більш живим і запам'ятовуваним. Організація простору кав'ярні-книгарні має базуватися на принципах психологічного комфорту, м'якого зонування, продуманої колористики, інтеграції зелених зон і тактильного підходу до середовища. Саме поєднання цих чинників дозволяє створити цілісний, функціонально зручний та емоційно привабливий інтер'єр, здатний адаптуватися до різних сценаріїв використання та відповідати сучасним вимогам культурногромадських просторів. Для того ж щоб простір сподобався і запам'ятався відвідувачам необхідно втілити основний мотив в художній роботі завершивши і зібравши композицію закладу.

Тож, важливим принципом організації простору кав’ярні-книгарні є формування візуального та смислового центру інтер’єру за допомогою художньої роботи, яка надає простору індивідуальності та внутрішньої цілісності. Художній елемент у такому середовищі виконує функцію декоративного акценту та носія ідейного та емоційного змісту, що формує так звану «душу» простору. Композиційне виділення художнього центра сприяє впорядкуванню візуального сприйняття інтер’єру, задає ієрархію елементів та слугує орієнтиром для відвідувача. Саме через взаємодію художнього образу з просторовою структурою, кольоровим середовищем і світлом інтер’єр набуває характеру, стає впізнаваним і наповненим змістом. Такий підхід дозволяє перетворити кав’ярню-книгарню з функціонального закладу на культурний простір, у якому мистецтво стає засобом емоційної комунікації між середовищем і людиною.

3.2. Розробка власної концепції та візуалізація дизайн-проєкту

Оскільки заклади кав’ярень-книгарень переважно зосереджені у великих містах та розміщуються в центральних районах, поза увагою залишаються молоді та динамічно розвиваючіся міста-супутники. Водночас саме в таких населених пунктах існує потреба у сучасних поліфункціональних просторах, здатних формувати середовище для соціальної взаємодії, відпочинку та культурного дозвілля. З огляду на це, для розробки дизайн-проєкту було обрано приміщення, розташоване у місті Вишневе, у житловому комплексі «Атмосфера», що дозволяє продемонструвати можливість інтеграції кав’ярні-книгарні у нове житлове середовище та підкреслити актуальність створення подібних закладів за межами великих міських центрів.

Розробка власної концепції кав’ярні-книгарні базується на принципі послідовного розкриття простору та формуванні цілісного середовища, у якому функціональні зони плавно переходять одна в одну, зберігаючи при цьому логічну структуру та емоційну наповненість. Запропонований дизайн-проєкт передбачає поетапне сприйняття інтер’єру, де відвідувач поступово занурюється в атмосферу закладу, відкриваючи для себе різні сценарії перебування — від короткого візиту до тривалого відпочинку чи роботи.

Мінімалістичний та досить простий з точки зору додаткових елементів інтер'єр для кав'ярні-книгарні буде саме найвдаліше рішення, так як приміщення є досить не високим 2800мм, приміщення ділиться на кімнати які поєднанні між собою арками. Кожне з приміщень закладу має досить великі розміри так шо розміщення 57 сидячих місць, та поділ на декілька секцій книжкових стелажів було саме най зручніше рішення, та най практичніше (рис. 3.1).

Першим простором є вхідна зона, яка виконує функцію організаційного та комунікаційного осередку закладу (рис.3.2). У цій частині розміщена стійка видачі замовлень, що одночасно слугує місцем продажу продукції, забезпечуючи зручну навігацію та зрозумілу логіку обслуговування. Ліворуч від стійки розташовано два столи: один розрахований на одну особу, інший — на групу відвідувачів, що дозволяє варіювати формат перебування. Уздовж цієї ж сторони розміщені два стелажі з книгами, які одразу формують образ простору як книжкового та задають тематичний настрій. З вхідного приміщення передбачено вихід до двох інших зал через аркові проходи, що забезпечує візуальний зв'язок між просторами. З окремих точок цієї зони вже відкривається вид на художню роботу, що підсилює відчуття інтриги та поступового розкриття основної ідеї інтер'єру. У межах вхідної зони також передбачено санітарний вузол для відвідувачів.

У вхідному приміщенні розміщена література, яка легко сприймається, швидко привертає увагу та не потребує тривалого занурення в розуміння того що знаходиться на стелажах. Це насамперед сучасна популярна художня проза, бестселери та новинки видавництв, наприклад романи Саллі Руні «Нормальні люди», Фредріка Бакмана «Чоловік на ім'я Уве» або Сергія Жадана «Інтернат». Також тут доречно розміщена мотиваційна, як-от «Атомні звички» Джеймса Кліра, також подарункові та візуально привабливі видання, наприклад ілюстровані збірки коротких текстів чи невеликі артбуки. У цій зоні книга працює як імпульсний об'єкт, що формує перше враження про заклад і стимулює інтерес до подальшого дослідження простору.

Ліворуч від вхідного приміщення розташована зала з демонстрацією книг (рис.3.3), яка поєднує функції огляду літератури, роботи та відпочинку. Біля вікон

розміщені столи з місцями для кавування, читання або роботи, що дозволяє максимально використати природне освітлення. У центральній частині залу розташовано три демонстраційні столи між якими забезпечено вільне та зручне пересування, що є важливим для комфортного огляду книжкової продукції. Уздовж стін з правого боку від входу розміщені стелажі з книгами, а трохи далі — інклюзивний санітарний вузол, що відповідає вимогам доступності. У цій же частині простору знаходиться арковий прохід до зали з художньою роботою, при цьому вже з середини приміщення через арку відкривається вид на одну з частин диптиху, що створює композиційний і візуальний акцент.

Демонстративний зал є ключовим простором для презентації літератури, тому тут розміщуються жанри, які виграють від візуальної подачі та горизонтального викладення. Насамперед це мистецтвознавчі видання, зокрема «The Story of Art»

Е. Гомбріха або «Ways of Seeing» Джона Бергера. Важливе місце займають книги з дизайну та архітектури, наприклад «Thinking with Type» Еллен Луптон, «Domus» чи «ArchDaily Guide».

Також у цьому залі представлені фотоальбоми та видання з візуальної культури, такі як «Humans of New York» Брендона Стентона та авторські фотокниги сучасних фотографів. Науково-популярна література — з психології, соціології, історії — наприклад «Sapiens» Ювала Ноя Харарі чи «Думай повільно… вирішуй швидко» Деніела Канемана, органічно доповнює цей простір. На стелажах в цій же зоні знаходяться нон-фікшн, жанрова художня література: детективи, трилери, пригодницькі романи, історичну проза та сучасні романи великого обсягу, прикладами такої літератури можуть бути тексти Сьюзен Зонтаг, Тімоті Мортона та інші, а також локальні та незалежні українські видання, які завдяки демонстративній подачі набувають більшої помітності. Цей зал формує інтелектуально активне середовище, де книга стає об’єктом діалогу й вибору.

Пройшовши далі, відвідувач потрапляє до зали, яка поєднує функції дитячого простору, зеленої зони та місця для споживання їжі (рис.3.4). У цьому приміщенні розміщена дитяча література з ілюстрованими казками, пізнавальними книгами,

першими енциклопедіями та навчально-розвивальною літературою для різних вікових категорій присутня також література для матусь та романи орієнтовані на дитячу аудиторію, зона для зберігання іграшок та елементи озеленення, що формують м'яке, безпечне й емоційно комфортне середовище. Зелена зона відіграє важливу роль у створенні атмосфери затишку, та є природним засобом зонування простору та його прикрашання.

До зали в якій розміщений диптих є два арочних проходи один із яких з'єднує залу з вхідним приміщенням, а інший прохід поєднує виставковий простір та залу з диптихом. Ключовим елементом цієї зали являється художня робота у вигляді диптиху графічних зображень (рис3.5), розміщена на стінах між трьома вікнами.

Таке розташування дозволяє інтегрувати мистецький об'єкт у просторову композицію інтер'єру та підкреслити його роль як візуального і смислового центра, а завдяки художньому елементу підкреслити сенсове навантаження закладу. Уздовж стін розташовані зони для сидіння, які сприяють тривалому перебуванню відвідувачів у просторі, а з протилежного боку стелажі з книгами. Між окремими сидячими зонами розміщені ящики з рослинами, що допомагає м'яко розмежувати групи відвідувачів, не порушуючи відкритості простору та забезпечуючи відчуття приватності.

Тут розміщується класична художня література, поетичні збірки, драматургія, а також філософські та культурологічні праці, що передбачають повільне та осмислене читання. Такий добір літератури підсилює емоційний вплив художнього об'єкта та формує атмосферу внутрішнього діалогу, в якій книга сприймається як частина цілісного культурного досвіду.

Освітлення у приміщеннях кав'ярні-книгарні вирішене як багаторівнева система що поєднує загальне, локальне та акцентне світло й підпорядковується функціональному зонуванню простору. У всіх залах базовий рівень формує м'яке рівномірне освітлення, яке забезпечує комфортне сприйняття простору без різких контрастів і перевантаження зору. У зонах для роботи та кавування застосовується локальне освітлення у вигляді підвісних або настільних світильників, що створюють спрямований світловий потік і підкреслюють камерний характер перебування.

Демонстраційні столи та книжкові стелажі підсвічуються таким чином, щоб полегшити огляд літератури й водночас не відволікати від загальної атмосфери. Окрему роль відіграє акцентне освітлення художньої роботи у вигляді диптиху, яке підсилює її значення як візуального та смислового центру інтер'єру та формує емоційну кульмінацію простору. Природне світло, що надходить через вікна, активно залучене до композиції інтер'єру та взаємодіє зі штучним освітленням, змінюючи сприйняття приміщень упродовж дня. У результаті освітлення виступає технічним елементом, а повноцінним інструментом формування настрою, зонування та цілісності просторового рішення.

Оздоблення інтер'єру кав'ярні-книгарні ґрунтується на поєднанні натуральних матеріалів і тактильно виразних поверхонь, що підсилюють відчуття затишку та сприяють комфортному тривалому перебуванню в просторі. Підлога виконана з масиву дерева, що формує теплу основу інтер'єру, забезпечує візуальну цілісність усіх приміщень і підкреслює природний характер середовища. Оздоблення стін поєднує використання черепашнику та венеціанської штукатурки: камінь створює фактурний акцент і додає простору матеріальної глибини, тоді як однотонна венеціанська штукатурка ніжного оливкового тону формує спокійний, нейтральний фон для книжкових стелажів і художньої роботи. Меблювання підібране з урахуванням різних сценаріїв використання простору: дивани з м'якою, оксамитоподібною оббивкою темно-зеленого кольору створюють зони для тривалого відпочинку та глибоких розмов, водночас крісла з більш щільною оббивкою забезпечують підтримку й зручність для роботи або коротшого перебування. Столи мають різні форми в різних приміщеннях є круглі, овальні та прямокутні всі вони виготовлені з дерева, що підтримує загальну концепцію натуральності матеріалів і дозволяє гнучко організовувати простір залежно від кількості відвідувачів та необхідності проводити різні заходи чи це звичайний вечір. Стеля оздоблена білою водоемульсійною латексною фарбою з легким сіруватим підтоном, завдяки продуманій системі освітлення вона сприймається більш тьмяною та візуально затемненою, що знижує відчуття висоти та підсилює камерний характер інтер'єру. У

сукупності використані матеріали формують гармонійне, тактильно приємне середовище, у якому функціональність поєднується з емоційною виразністю простору.

Використані інтер'єрні рішення спрямовані на створення естетично привабливого та психологічно комфортного середовища, і це все формує комерційно привабливий простір. Продумане функціональне зонування, комфортні місця для тривалого перебування, збалансоване освітлення та цілісна атмосфера сприяють утриманню відвідувачів у просторі, стимулюють повторні візити та підвищують загальну привабливість закладу для цільової аудиторії, що на пряму впливає на ефективність його комерційного функціонування.

Таким чином, розроблений простор кав'ярні-книгарні ґрунтується на принципі взаємопроникнення функцій, поступового розкриття художнього образу та активного використання зелених зон і візуальних зв'язків між приміщеннями. Візуалізовані рішення демонструють можливість створення цілісного, багатофункціонального середовища, у якому поєднуються комерційна, культурна та рекреаційна складові, а художня робота виступає ключовим елементом ідентичності простору (*таблиця 4.* Зони відповідності).

3.3. Художньо-композиційний центр інтер'єру, диптих музи «Натхнення в часі»

У процесі формування художньо-концептуального наповнення інтер'єру кав'ярні-книгарні особливого значення набуває вибір центральних образів, здатних доповнювати простір візуально, та вдало формувати його ідейну основу. Саме такими образами у даному проєкті стали музи, які виступають центральними художніми елементами інтер'єру. Їх використання є не випадковим декоративним рішенням, а свідомим зверненням до глибинних культурних і естетичних архетипів, що формували європейське уявлення про мистецтво, натхнення та інтелектуальну творчість. В античній традиції мистецтво розглядалося не лише як візуальна форма, а як прояв духовного пошуку, пам'яті, гармонії та внутрішнього переживання, що безпосередньо перегукується з функціональним і сенсовим наповненням простору

сучасної кав’ярні-книгарні. Такий простір поєднує в собі атмосферу неформального спілкування та творчого осмислення, тому потребує художніх образів, здатних підтримувати інтелектуальний настрій і стимулювати внутрішній діалог відвідувача [9; 26; 28; 34].

У давньогрецькій культурі музи уособлювали різні сфери творчої діяльності - поезію, музику, історію, науку, красномовство, трагедію й ліричне переживання. Вони сприймалися як джерело натхнення, що супроводжує людину в процесі пізнання та самовираження. Саме тому звернення до образів муз у художньому оформленні інтер’єру дозволяє наповнити простір візуальною символікою та змістовним культурним кодом, який зчитується на рівні асоціацій і підсвідомого сприйняття. Кав’ярня-книгарня, як простір читання, роздумів і творчих зустрічей, ідейно перегукується з античним уявленням про муз як покровительок духовної праці та інтелектуального розвитку.

Художньо-композиційним центром інтер’єру кав’ярні-книгарні виступає авторський диптих «Натхнення в часі», представлений графічними зображеннями муз Каліопи та Ерато. Розміщення художньої роботи у візуальному центрі простору зумовлене її концептуальним значенням, адже саме мистецтво, слово та творчий процес є ідейною основою функціонування закладу. Диптих не лише формує головний акцент інтер’єру, а й об’єднує простір у цілісну композицію, задаючи йому смисловий та емоційний вектор.

Образи муз обрані невипадково: Каліопа, як муза епічної поезії та літературної традиції, символізує силу слова, знання та структуровану думку, тоді як Ерато уособлює ліричне натхнення, емоційність і чуттєву складову творчості. Разом вони формують узагальнений образ творчого процесу в часі поєднання раціональних та емоційних, інтелектуальних та інтуїтивних витоків. Такий сенсовий діалог між двома образами перегукується з концепцією кав’ярнікнигарні як простору де поєднуються читання, спілкування, відпочинок і натхнення [26; 28] (рис.3.6).

Художня робота виконані в графічній техніці пером та ручкою з використанням чорної туші на білому папері (рис.3.7). Обрана монохромна палітра підкреслює

позачасовість образів і дозволяє зосередити увагу на лінії, формі та пластичності фігур. Чітка, вивірена лінія та тонка штриховка формують відчуття класичної стриманості, що гармонійно поєднується з матеріалами інтер'єру: натуральним деревом, каменем та м'якими текстурами. Відсутність кольорових акцентів у самій роботі дозволяє їй органічно інтегруватися в простір, не перевантажуючи його, а навпаки врівноважуючи композицію. Вибір чорно-білої графіки також має історично обґрунтоване підґрунтя, адже протягом тривалого часу саме графічні зображення, виконані тушшю, чорнилом чи літографічним відтиском, були основним ілюстративним матеріалом ексклюзивних та колекційних книжкових видань. У класичній книжковій традиції лінія та штрих виконували не лише декоративну функцію, а й слугували засобом інтерпретації змісту тексту, підсилюючи його емоційне та сенсове навантаження. Тож, використання чорнобілої графіки в інтер'єрі кав'ярні-книгарні створює прямий асоціативний зв'язок із культурою книги, рукописною та друкарською спадщиною, що підкреслює концептуальну єдність простору та його функціональне призначення як місця взаємодії літератури, мистецтва й сучасного культурного середовища.

Композиційне розміщення диптиху між вікнами підсилює його значення як центрального елемента інтер'єру. Природне світло, що змінюється протягом дня, взаємодіє з графікою через освітлення інтер'єру, створюючи різні візуальні акценти та поглиблюючи сприйняття образів. Завдяки цьому художня робота не сприймається статичною, а набуває динамічного характеру, що відповідає ідеї натхнення як процесу, а не фіксованого стану.

Диптих також відіграє важливу роль у просторовій організації залу. Орієнтація зон для сидіння навколо художньої роботи формує камерний, зосереджений простір для роздумів та проведення культурних заходів. М'які меблі, зелень та приглушене освітлення підсилюють емоційний вплив мистецького об'єкта, створюючи середовище, у якому мистецтво стає невід'ємною частиною повсякденного досвіду відвідувача.

Отже, диптих «Натхнення в часі» виступає декоративним елементом простору та є повноцінним художньо-композиційним ядром інтер'єру. Через образи муз Каліопи та Ерато, обрану графічну техніку та продумане просторове розміщення робота формує ідентичність закладу, підкреслює його культурну спрямованість і створює глибокий зв'язок між інтер'єром, мистецтвом і людиною.

Висновок

У результаті проведеного аналізу та проєктних розробок було сформовано комплексне бачення організації сучасного поліфункціонального простору кав'ярні-книгарні як культурно-громадського середовища, що поєднує комерційну, рекреаційну та інтелектуальну складові. Запропоновані просторові та художні рішення ґрунтуються на принципах психологічного комфорту, м'якого зонування, продуманої колористики, багатосенсорного сприйняття та інтеграції зелених зон, що забезпечує можливість різних сценаріїв використання простору — від короткого перебування до тривалого читання, роботи чи відпочинку.

Функціональна структура закладу побудована таким чином, щоб забезпечити логічний та інтуїтивно зрозумілий рух відвідувача, поступове розкриття простору та його сенсове насичення. Розподіл приміщень і літератури за жанровою та емоційною характеристикою сприяє формуванню різних типів середовища - активного, демонстративного, камерного й рекреаційного, що дозволяє врахувати потреби різних груп відвідувачів. Книга в такому просторі розглядається це не лише товар, а і культурний об'єкт, що стає частиною просторової композиції та емоційного досвіду.

Особливу роль у формуванні ідентичності закладу відіграє художньокомпозиційний центр інтер'єру, представлений авторським диптихом «Натхнення в часі». Мистецька робота інтегрована в простір як декоративний елемент, як сенсове ядро воно і об'єднує інтер'єр у цілісну композицію. Образи муз Каліопи та Ерато, виконані в чорно-білій графічній техніці, створюють глибокий культурний і асоціативний зв'язок із традицією книги, інтелектуальної праці та творчого натхнення. Взаємодія художньої роботи з архітектурним середовищем, природним і штучним освітленням, матеріалами та зеленими елементами підсилює

емоційний вплив простору та формує атмосферу зосередженості й внутрішнього діалогу.

Застосування натуральних матеріалів, тактильно приємних поверхонь, продуманої системи освітлення та м'якого меблювання забезпечує відчуття затишку й стабільності, необхідних для тривалого перебування в закладі. У сукупності всі елементи інтер'єру працюють як єдина система у якій функціональність, естетика та художній задум взаємодіють і взаємодоповнюють одне одного.

Таким чином, запропонований дизайн-проєкт демонструє можливість створення сучасної кав'ярні-книгарні як багатофункціонального культурного простору, де інтер'єр виступає активним учасником комунікації між людиною, книгою та мистецтвом. Реалізація подібного підходу сприяє формуванню стійкої емоційної прив'язаності відвідувачів до закладу, підвищує його впізнаваність і забезпечує потенціал для довготривалого функціонування в сучасному міському середовищі.

ВИСНОВОК ЗАГАЛЬНИЙ

У ході виконання дипломної роботи було комплексно досліджено формування кав’ярні-книгарні як поліфункціонального громадського простору. Проаналізовано історичні передумови виникнення та розвитку кав’ярень і книгарень, що дало змогу довести закономірність їх поєднання в єдине середовище, орієнтоване на комунікацію, культурний обмін та інтелектуальну діяльність. Встановлено, що сучасна кав’ярня-книгарня є логічним продовженням історичної ролі цих закладів як соціокультурних осередків міського життя.

У роботі розглянуто психологічні аспекти сприйняття інтер’єрного простору та доведено, що середовище безпосередньо впливає на емоційний стан, поведінкові реакції й тривалість перебування відвідувачів. Проаналізовано вплив кольору, освітлення, матеріалів, текстур і просторової організації на формування психологічного комфорту. Визначено, що поєднання відкритих і камерних зон, м’яке функціональне зонування та чітка навігація є ключовими умовами ефективного функціонування поліфункціонального простору.

Окремо розглянуто роль колористичних рішень і принципів контрасту в організації інтер’єру. Доведено, що свідоме використання світлотонових, теплохолодних і композиційних контрастів дозволяє формувати візуальну ієрархію простору, акцентувати функціональні зони та забезпечувати емоційну рівновагу середовища. Проаналізовано значення матеріалів і тактильних властивостей поверхонь, що підтвердило їхній вплив на відчуття затишку, стабільності та комфортності перебування.

У межах дослідження розглянуто художнє наповнення інтер’єру як складову його сенсової структури. Обґрунтовано доцільність інтеграції мистецьких образів, пов’язаних із тематикою книги, слова та творчого процесу, як засобу формування ідентичності простору та підсилення його культурної складової. Доведено, що художній акцент може виконувати не лише декоративну, а й композиційну та концептуальну функцію в організації інтер’єру.

У результаті проєктних розробок сформовано функціонально та композиційно цілісну структуру кав’ярні-книгарні з урахуванням нормативних вимог, ергономіки та принципів інклюзивності. Розглянуто сценарії використання простору та доведено можливість його адаптації до різних типів діяльності - від короткотривалого перебування до тривалого розмов, роботи чи відпочинку. Запропоновані просторові та дизайнерські рішення підтверджують можливість створення сучасного поліфункціонального інтер’єру, у якому функціональність, естетика та психологічний комфорт перебувають у збалансованій взаємодії.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. ARCHITECTURE OF MULTIFUNCTIONAL COMPLEXES. Olha Tyshkevych, Andrii Dmytrenko. Poltava.2024
2. Introduction to Coffee Houses and Their Significance in Different Cultures Throughout History. Joel Gargaro. 2024
3. The Material Touch: Exploring How Surface Textures and Finishes Affect User Experience in Interior Design, Dr. Pooja Singh, Journal of Engineering and Technology Management 76. 2025.
4. THEORY OF COLOURS, TRANSLATED FROM THE GERMAN : WITH NOTES BY CHARLES LOCK EASTLAKE , R.A. , F.R.S., LONDON : JOHN MURRAY , ALBEMARLE STREET . 1840.
5. АКТУАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В СУЧАСНІЙ ВІТЧИЗНЯНІЙ ЕКСТРЕМАЛЬНІЙ ТА КРИЗОВІЙ ПСИХОЛОГІЇ. МОНОГРАфІЯ за загальною редакцією В. П. Садкового, О. В. Тімченка. Харків. 2017.
6. Архітектурне проєктування: кафе на 75–100 місць: навч. посіб. М. А. Вотінов та ін. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021.
7. ДБН Будинки і споруди ПІДПРИЄМСТВА ТОРГІВЛІ ДБН В.2.2-23:2009 Зі зміною № 1. Київ. 2019.
8. ДБН Будинки і споруди ПІДПРИЄМСТВА ХАРЧУВАННЯ (ЗАКЛАДИ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА) ДБН В.2.2-25:2009 із Зміною № 1 та Зміною № 2. Київ. 2020.
9. ДБН ПЛАНУВАННЯ ТА ЗАБУДОВА ТЕРИТОРІЙ ДБН Б.2.2-12:2019. Київ. 2019.
10. Дизайн інтер’єру: навчальний посібник. Н. Є. Новосельчук. Полтава. 2020.
11. Ергономіка та ергодизайн: підручник. С.В. Сьомка. С.В. Сьомка.- К. : НАКККіМ, 2017.

12. КОЛОРИСТИКА ТА ОСНОВИ КОЛЬОРОЗНАВСТВА. К.А. Рєзанова О.В. Овсієнко Ю.Т. Собко. Чернівці, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. 2025.
13. Композиція. Основи об'ємно-просторової композиції Композиційні категорії. Об'єктивні властивості форми. КНУБА, Київ 2024.
14. ОСНОВИ ДИЗАЙНУ ІНТЕР'ЄРУ. О. П. Олійник, Л. Р. Гнатюк, В. Г. Чернявський. НАУ, Київ, 2011.
15. ОСНОВИ КОМПОЗИЦІЇ ТА ДИЗАЙНУ. Л.В. Потрашкова. Навчальний посібник. Харків. ХНЕУ. 2007
16. ПИТАННЯ ВПЛИВУ КОЛЬОРОВИХ І СВІТЛОВИХ РЕФЛЕКСІВ ОТОЧУЮЧОГО СЕРЕДОВИЩА НА СПРИЙНЯТТЯ ХУДОЖНЬО-ДЕКОРАТИВНИХ ПОВЕРХОНЬ. О. Д. Пилипчук. тези, уривок.
17. ПРОВІДНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ ТВОРІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА В КОЛІРНОМУ ВИРІШЕННІ ІНТЕР'ЄРІВ ЗАКЛАДІВ ХАРЧУВАННЯ. стаття О.Ю. Запорожченко С.Ю. Чернюк Архітектура будівель і споруд.2019.
18. Проект кафе на 50 місць (молодіжне або дитяче) О. С. Северіна, Н.Ю. Межена, Т.А. Олійник, К.: КНУБА. 2011
19. Про художній ідеал прекрасного, збірник, Київ «Мистецтво». Й. Вінкельман. 1990 рік.
20. ПСИХОЛОГІЧНИЙ ПРОСТІР ОСОБИСТОСТІ: СИСТЕМА ПСИХОЛОГІЧНИХ ФАКТОРІВ СТАНОВЛЕННЯ. Psychological Prospects Journal. Ірина Гаврилюк. 2018.
21. Теоретичні та методичні основи архітектурного проектування. Типологія будівель та споруд. Л.В. Дрьомова. Харків. ХНАМГ. 2011.
22. ФАКТУРА У ТАКТИЛЬНОМУ СПРИЙНЯТТІ ОБ'ЄКТІВ ДИЗАЙНУ. І.О. Кузнецова д. мистецтвознавства Бригинець. НАУ. м. Київ.
23. Coffeehouse https://en.wikipedia.org/wiki/Coffeehouse

24. Colour in Interior Design: Part 1, https://interiordesignstudent.com/studynotes/colour-in-interior-design/
25. Color Theory? Interior Design? We've Got the Basics for You!. Derek Milliman. 2023. https://www.afloral.com/blogs/home-styling/color-theory-interior-design-wevegot-the-basics-foryou?srsltid=AfmBOooJUAaEOyr9ziorVkbDahjQfZj_Gurmxo3KIPZISj6f0HVDa wFw
26. ERATO, 2000 - 2017 Aaron J. Atsma, Netherlands & New Zealand https://www.theoi.com/Ouranios/MousaErato.html
27. History of bookselling https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_bookselling
28. KALLIOPE, 2000 - 2017 Aaron J. Atsma, Netherlands & New Zealand https://www.theoi.com/Ouranios/MousaKalliope.html
29. Multifunctional Spaces Are Fundamental for a Better Quality of Life: Read This To Find Out Why. Aly Bayoumi. https://www.arch2o.com/multifunctional-spaces-arefundamental-for-a-better-quality-of-life/ (поліфункціональні приклади)
30. The History of Bookstores, 2024 by Zul M. https://publishingstate.com/history-of-bookstores/2024/
31. The History of Coffee Shops https://www.8thandroast.com/blogs/behind-the-beans/the-history-of-coffeeshops?srsltid=AfmBOooUev6Rj9nwGm7aHuESiJBuzGpNT8cB1LaLLWwv5jd6klqt hWK-
32. The Incredible History of Coffeehouses https://hugo.coffee/the-incredible-historyof-coffeehouses/
33. The Library: The Transactions of the Bibliographical Society, Markman Ellis, Oxford University Press. 2009. https://muse.jhu.edu/article/262150/pdf
34. The 9 Muses: Inspiring Art Since the Age of Heroes Began. Bethany Williams. https://www.thecollector.com/the-9-muses-greek-mythology/

35. Вплив навколишнього середовища на психічне здоров’я, Марія Колодна, 2023, https://www.preocentr.com.ua/sotsialnaya-psihologiya/vplivnavkolishnogo-seredovishha-na-psihichne-zdorovya/
36. ДРУКАРСТВО І КНИГОВИДАННЯ В УКРАЇНІ. Енциклопедія історії України: Т. 2: Г-Д. Я.Д. Ісаєвич. Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. - К.: В-во "Наукова думка", 2004. - 688 с.: іл.. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Drukarstvo_v_Ukr
37. КНИГИ В ІСТОРІЇ Від каменю до електронних бібліотек https://library.vspu.edu.ua/html/ist_kn.htm
38. Колір і текстура: як вибір матеріалів впливає на атмосферу вашого дому. https://wowin.ua/cvet-y-tekstura-kak-vybor-materyalov-vlyyaet-na-atmosferuvashego-doma
39. 12 літературних кав'ярень Києва для фанатів книжок. Михайло Пилипчук. інтернет стаття. https://tykyiv.com/establishments/rai-dlia-bibliofila-12-literaturnikhkaviaren-kiieva/ аналоги кав’ярень
40. Перші друковані книги в Україні, 2024, https://nibu.kyiv.ua/news/449/
41. Світлодизайн в інтер'єрі: що потрібно знати про світло, 2025 https://brille.ua/svitlodyzain-v-interieri-shcho-potribno-znaty-pro-svitlo/?srsltid=AfmBOooHxZZ0os1uA2FMLwlgNsuS1ENH98UZ8tGRQmQfXe6U7rNU95Yt
42. Способи зонування простору за допомогою меблів для кафе, 2020, https://zont.odessa.ua/mebli-dlja-vulitsi-1/sposobi-zonuvannja-prostoru-zadopomogoju-mebliv/
43. Типологія художнього сприйняття https://stud.com.ua/48662/etika_ta_estetika/tipologiya_hudozhnogo_spriynyattya
44. Українське книговидання XIX-XX століть, Ярослав Ісаєвич. Українське книговидання: витоки, розвиток, проблеми. Львів, 2002рік. http://litopys.org.ua/isaevych/is33.htm

ДОДАТКИ

Додаток А

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
НАЦІОНАЛЬНА СПІЛКА АРХІТЕКТОРІВ УКРАЇНИ
NATIONAL UNION OF UKRAINIAN ARCHITECTS
УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ АРХІТЕКТУРИ
UKRAINIAN ACADEMY OF ARCHITECTURE
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ
KYIV NATIONAL UNIVERSITY OF CONSTRUCTION AND ARCHITECTURE

КНУБА

СЕРТИФІКАТ
CERTIFICATE

Цей сертифікат виданий про те, що
We certify that

Качура
Дарина Костянтинівна

учасник (-ця) XVII Всеукраїнської наукової конференції
took part in the XVII All-Ukrainian scientific conference

СУЧАСНА АРХІТЕКТУРНА ОСВІТА XVII
ТЕРИТОРІАЛЬНІ ГРОМАДИ:
АРХІТЕКТУРА У ПЕРІОД ВІДНОВЛЕННЯ

MODERN ARCHITECTURAL EDUCATION XVII
TERRITORIAL COMMUNITIES:
ARCHITECTURE IN THE PERIOD OF REBUILDING

Київ, 20 листопада 2025
Kyiv, 20 November 2025

Ковальчук Олександр Юрійович
проректор КНУБА з наукової роботи та інноваційного розвитку
Kovalchuk Oleksandr Yuriiovuch
Vice-Rector KNUCA for Scientific Research and Innovative Development

Рис.1. Документ підтвердження про участь в конференції з тезами

Розділ 1

Рис.1.1. Фото місця у Вініпезі The Forks https://www.theforks.com/about/the-forks

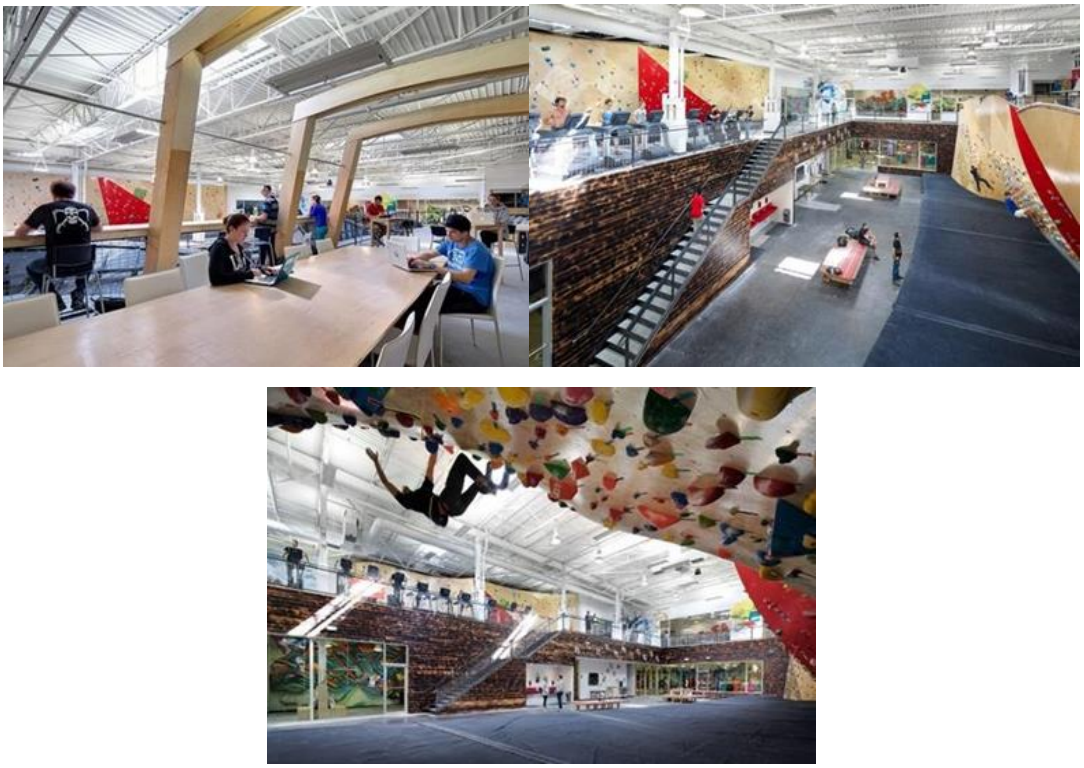

Рис.1.2. Бруклінські валуни, знаходиться в Сомервілл(США), поліфункціональний простір.

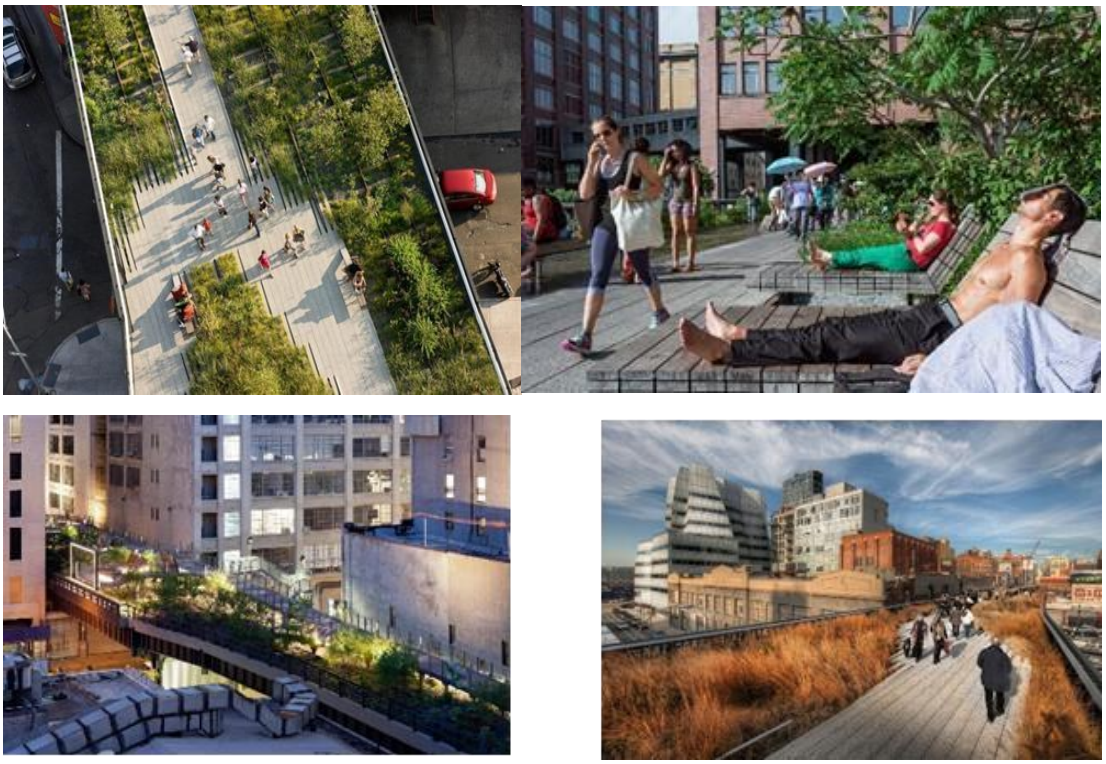

Рис.1.3. Хай-Лайн, місце розташування Нью-Йорк(США), поліфункціональний простір

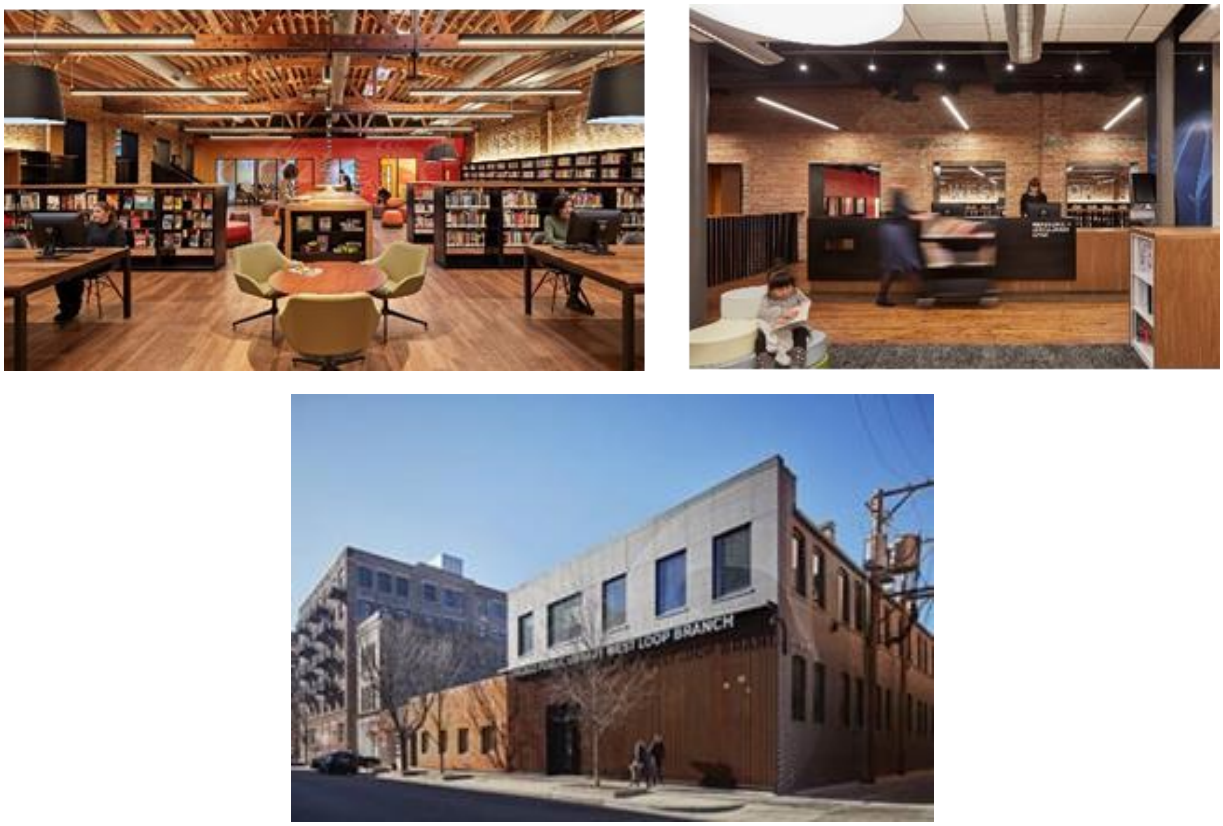

Рис.1.4. Чиказька публічна бібліотека, поліфункціональний простір.

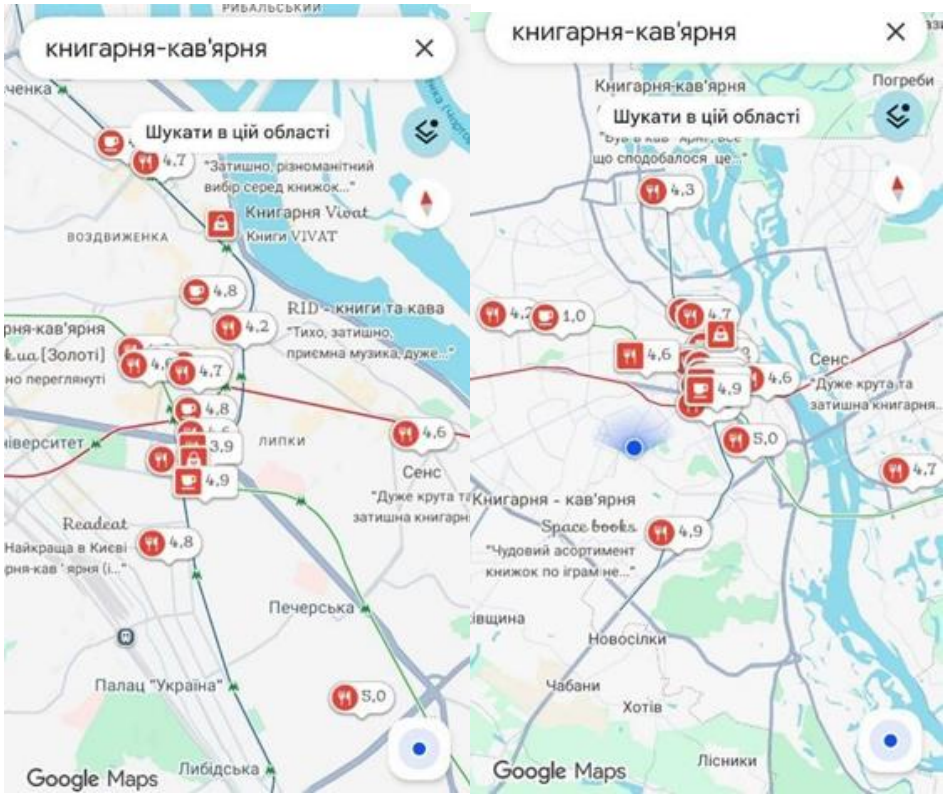

Рис.1.5. Скріншот мапи, з демонстрацією пошуків на тему «кав’ярня – книгарня»

Рис.1.6. Кав'ярня «Моя книжкова полиця» https://mybookshelf.com.ua/pronas?srsltid=AfmBOoqsJbJSdsinfhxkK0Nzz

Рис.1.7. Кав’ярня «One Love espresso bar» https://kyivmaps.com/ua/places/onelove-espresso-bar

Рис.1.8. Книгарня-кав’ярня “Vivat” https://weekend.today/market/yakpraczyuyut-ulyubleni-knygarni-kyyeva.htm

Рис.1.9. Книгарня-кав’ярня “Старого Лева” https://archive.chytomo.com/place/knigarnya-kavyarnya-starogo-leva-u-kiyevi-mirobili-tak-yak-dlya-sebe

Рис.1.10. Кав’ярня-книгарня «Моя книжкова полиця» https://tykyiv.com/establishments/rai-dlia-bibliofila-12-literaturnikh-kaviaren-kiieva/

Рис.1.1. Кав’ярня-книгаря «Сяйво книг» https://tykyiv.com/establishments/rai-dlia-bibliofila-12-literaturnikh-kaviaren-kiieva/

3 Розділ

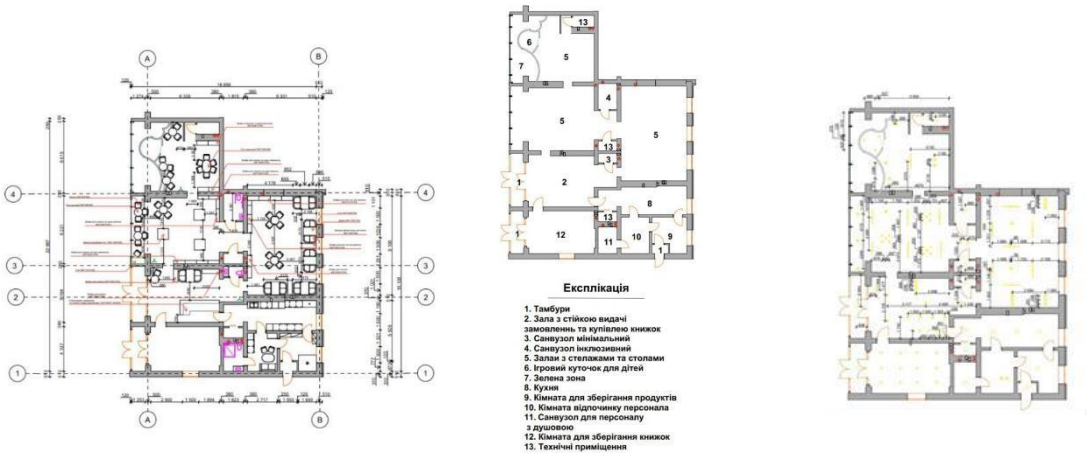

Рис.3.1. Плани та експлікації до розробленого проекту

Рис.3.2. Вхідна зона візуалізація

Рис.3.3. Демонстраційна зала

Рис.3.4. Зала з озелененням

Рис.3.5. Приміщення з художньою роботою

Рис.3.6. Ескізи до художньої роботи

Рис.3.7. Художня робота диптих без рами «Натхнення в часі»

Додаток Б

Таблиця 1. Аналоги

Назва закладу	***Фото приміщень, посилання***	***Місце знаходження***	***Особливості інтер'єру (колір, елементи, ідеї)***
Tenten	https://bit.ua/2022/11/kudy-shodyty-vkyyevi-nova-literaturna-kav-yarnya-tenten/	м. Київ, Сквер київських інтелегентів	Світлі стіни, вінтажна плитка у теплих тонах, східний червоний килим, ротангові крісла-гойдалки, електрокамін, декор з коміксів, pet-friendly концепція
One Love espresso bar	https://kyivmaps.com/ua/places/one-loveespressobar	м. Київ, вул. Велика Васильківськ, 100	Світле дерево, темні акцентні стіни, підвісні лампи Едісона, панорамні вікна, довгі лавки з подушками, відкрита бібліотека
Книгарня Vivat	https://weekend.today/gorod/vivat-ukyyevi.htm	м. Київ, вул. Петра Сагайдачного, 8	Домінування білого кольору, світле дерево, м'ятно-зелений фірмовий акцент, модульні стелажі до стелі, мобільні острови, зона подій
Книгарня якав'ярня Старого Лева	https://archive.chytomo.com/place/knigarnyakavyarnya-starogo-leva-u-kiyevi-mi-robilitak-yak-dlya-sebe	м. Київ, вул. Г. Сковороди, 6; вул. Прорізна, 10	Темні дерев'яні панелі, бежеві стіни, чорні металеві стелажі з оранжевими нішами, різнопланові посадкові місця, яскраві меблі
Моя книжкова полиця	https://mybookshelf.com.ua/pronas?srsltid=AfmBOoqsJbJSdsinfhxkK0Nzz	м. Київ, вул. Срібнокільсь, 1а	Два рівні, антресоль, світлі стіни, високі дерев'яні стелажі, яскраві меблеві акценти, зонування для роботи й відпочинку

Сяйво книги	https://syaivobooks.com.ua/2024/04/15/	м. Київ, вул. Велика Васильківськ, 6	Темне дерево, високі стелі, аркові вікна, гвинтові сходи, смарагдово-зелені меблі, чітке зонування по поверхах, історична атмосфера

Таблиця 2. Вплив кольорових поєднань

Колірне поєднання	**Опис з тексту розділу**	**Візуальне сприйняття**	**Психологічний ефект**
Світлі нейтральні + дерево Білий + акцентні кольори Теплі кольори + тепле освітлення Темні акценти + достатнє світло Природні відтінки + розсіяне світло	Поєднання світлих стін з натуральними матеріалами	Простір виглядає теплим і відкритим	Відчуття затишку та спокою
	Світлий фон з кольоровими акцентами	Акценти чітко зчитуються	Пожвавлення простору без перевантаження
	Узгодження кольору та світла	Посилення глибини кольору	Емоційний комфорт
	Темні елементи як акценти	Формування глибини простору	Камерність, зосередженість
	Спокійна палітра з м’яким світлом	Гармонійне сприйняття	Розслаблення, стабільність

Таблиця 3. Світло

Типи освітлення	***Опис у тексті***	***Візуальний ефект***	***Психологічний вплив***
Загальне освітлення Локальне освітлення Акцентне освітлення Тепле світло Холодне світло Комбіноване освітлення	Рівномірне заповнення простору світлом	Чітка орієнтація в просторі	Відчуття безпеки та стабільності
	Світло над зонами читання та столами	Акцентування функціональних зон	Комфорт для тривалого перебування
	Підсвітка окремих елементів	Візуальна ієрархія	Підсилення емоційного сприйняття
	Світло з жовтуватим відтінком	Пом’якшення простору	Затишок, розслаблення
	Нейтрально-біле світло	Чіткість форм і кольорів	Зосередженість, концентрація

	Поєднання різних типів світла	Баланс функції та атмосфери	Позитивний користувацький досвід

Таблиця 4. Зони відповідності

Проєктне завдання	**Дизайнерське рішення**	**Очікуваний результат**
Створення поліфункціонального простору Формування затишної атмосфери Візуальна ідентичність Орієнтація на різні групи	Поєднання кавової та книжкової функцій	Збільшення часу перебування відвідувачів у закладі
	Теплі кольори, локальне світло	Психологічний комфорт
	Художній акцент (диптих)	Запам’ятовуваність інтер’єру
	Варіативні посадкові місця	Універсальність простору